

Általános beszámoló a Társaság a
Szabadságjogokért jogvédő szervezet 2008-as
tevékenységéről

Dénes Balázs elnök s.k.

Budapest, 2009. március 30.

Tartalomjegyzék:

I.	BEVEZETŐ	3
II.	DROGPOLITIKAI PROGRAM	5
	1. Jogsegélyszolgálat.....	5
	2. Kampány a józan drogpolitikáért.....	5
	3. Felvilágosítás és önérvényesítés Magyarországon.....	6
	4. Médiamonitor program.....	8
	5. Nemzetközi érdekérvényesítés & kampányvideók.....	9
III.	POLITIKAI SZABADSÁGJOGI PROGRAM	16
IV.	ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG PROGRAM	18
	1. Adatvédelem.....	18
	2. Információszabadság.....	19
V.	HIV/AIDS PROGRAM	24
	1. Magyarországi tevékenységek.....	24
	2. AIDS Világnappal kapcsolatos tevékenységek.....	25
	3. Nemzetközi tevékenységek.....	26
	4. Előadások, szemináriumok.....	26
	5. Publikációk.....	26
VI.	BETEGJOGI PROGRAM	27
	1. Együttműködés az Autisták Országos Szövetségével.....	27
	2. Betegjogi nap.....	27
	3. Humángenetikai adatok.....	28
	4. Otthonszülés.....	28
	5. Egyéb.....	28
	6. Ügyek.....	29
	7. Konferenciák.....	29
VII.	EAST EAST PROGRAM	30
VIII.	2008-AS TASZ PEREK ÁLLÁSA	32
IX.	VIDEÓ PROGRAM	37
	1. Kiemelt jelentőségű nemzetközi filmjeink és fontosabb események.....	37
	2. Magyar nyelvű filmek.....	37
X.	ÜGYVÉDHÁLÓZAT	43
	1. Előzmények.....	43
	2. A hálózat működése.....	43
	3. Ügyek.....	44
	4. Néhány konkrét ügy.....	44
XI.	EGYÉB ÜGYEK	46
	A Zsanett-ügy kivizsgálására létrejött Szakértői Bizottság.....	46

I. BEVEZETŐ

2008-ban a TASZ megszokott (drogpolitikai, betegjogi, politikai szabadságjogi, HIV/AIDS, információszabadság és adatvédelmi, SWAN) programjai mellé új programokat indított el:

A **Video Advocacy Program** (VAP) a 2007-es kísérleti stádium után 2008-ban önálló projektté nőtte ki magát, hiuánypótló drogpolitikai kampányvideói iránt nagy a nemzetközi kereslet. Egy éves működése nyomán számos külföldi és nemzetközi szervezet indított el hasonló kezdeményezéseket, videóinkat több tízezeren látták a különböző videómegosztó oldalakon.

2008 tavaszától a TASZ a Soros Alapítványt felváltva lett az **East-East: Partnership Without Borders Program** magyarországi képviselője. Utóbbi programra egy új, főállású kollegát szerződtettünk.

2008-ban indította el a TASZ **European Drug Policy Initiative** programját, mely az első olyan drogpolitikai projektünk, amely nem csak volt szocialista országokban, hanem Nyugat-Európában is tevékenykedik.

Ősszel az ELTE Jogi Karával és az Open Society Institute-al közösen indítottuk el az első magyar **Információszabadság Jogklinikát**. A programba bekapcsolódott civil szervezetek szakmai gyakorlatra az ELTE Jogi Karáról fogadják az érdeklődő hallgatókat – a program célja, hogy diákok már jogi tanulmányaik alatt is foglalkozhassanak közérdekű adatok közlésének megtagadása miatti peres ügyekkel, illetve információszabadsággal.

2008 tavaszán indítottuk el **ügyvédhálózat-kezdeményezésünket**, melynek célja országosan az információszabadság perek számának növelése. A hét magyarországi régióból szerződtetünk ügyvéd partnereket, hogy közérdekű adatokkal kapcsolatos ügyekben ügyfélfogadást tartsanak az érdeklődőknek, és esetenként jogi képviseletet nyújtsanak információszabadság-ügyekben. Célunk, hogy az eddig elsősorban fővárosi fókuszú közérdekű adatos tevékenység a vidéki régiókban is megtalálja helyét. A CEE Trust által támogatott program eredményeképpen Budapest mellett Pécs, Szombathely, Kazincbarcika, Szarvas és Veszprémben vannak partnereink, és egy dél-magyarországi pozíciót 2009-ben fogunk betölteni. Pécs nagyrészt a TASZ közérdekű adatos tevékenységének hatására lérejt egy Társaság a Közérdekű Adatokért (TAKA) elnevezésű civil szervezet, melyet helyi ügyvédek alapítottak, akik a TASZ szakmai (és az ügyvédhálózaton keresztül anyagi) segítségével látnak el közérdekű adatok közlésének megtagadása miatt indult ügyekben ingyenes jogi képviseletet.

Októberben egy új programot teszteltünk, amikor elindítottuk az **aktívpolgár.net** weboldalunkat (www.aktivpolgar.net). A sikeres próbát, melynek során adófizetők százai küldtek levelet a Gazdasági Minisztériumnak, hogy így bírják rá a tárcát egy vesztés pert követően a teljesítésre, a jövőben is folytatni szeretnénk.

A donor kedvező döntése okán 2009-ben is folytatódik az eredetileg a 2006-2008-as periódusra tervezett **Sex Work Advocacy Network (SWAN)** projektünk. A program 16 országban van jelen, és nyújt segítséget a kommunikáció és a média terén szexmunkások jogaival foglalkozó civil szervezeteknek. A programot továbbra is a TASZ kazah származású kollégája koordinálja, főállású alkalmazottként.

2008-ban is működött a TASZ **Oknyomozó Programja**, melynek célja a hazai oknyomozó újságírás támogatása. A program koordinátora Vajda Éva újságíró, mentorai Mong Attila, Miklósi Gábor, Bundula István és Varró Szilvia, tanácsadó tetsületében Bíró András, Messing Vera és Weiner László kapnak szerepet. A program pályázati alapon támogat újságírókat. A 2008-ban megjelent cikkek megtalálhatók az oknyomozo.hu weboldalon. A programot a CEE Trust szervezet támogatásával indítottuk el, azonban 2008 II. felére már egyéb támogatók adományából finanszíroztuk.

Személyi és szervezeti ügyek

2008 nyarán pártalapítás miatt távozott a TASZ-tól Schiffer András, aki a Poltikai Szabadságjogi Program vezetője volt. Helyét Simon Éva szólásszabadság-jogász vette át. Szeptembertől az Információszabadság és Adatvédelmi Programot Hüttl Tivadar vezeti, elődje, Földes Ádám egy nemzetközi információszabadság-szervezet madridi programvezetője lett. A betegjogi és a HIV programokat is új kollegák irányítják 2008-tól, Kapronczay Stefánia és Bagyinszky Ferenc személyében.

2008-ban is a TASZ volt a legaktívabban jelen lévő szervezet a magyar médiában. Sajtómegjelenéseinket egy éve a newsagent.hu hír- és sajtófigyelő szolgáltatás követi nyomon, médiamegjelenéseink listája megtalálható a tasz.hu weboldalon.

II. DROGPOLITIKAI PROGRAM

1. Jogsegély

A TASZ jogsegélyszolgálatában a droggal kapcsolatos ügyeket Dr. Fazekas Tamás és Dr. Baltay Levente ügyvédek vitték 2008-ban is. Alapesetben ingyenes jogi konzultációt nyújtunk ügyfeleinknek, amely lehet személyes konzultáció minden kedden a TASZ irodában, előzetes bejelentkezés alapján. Az egyszerűbb kérdéseket telefon vagy email útján válaszoltuk meg, ebben a jogsegélyszolgálat vezetőjének gyakornoka, Hüttl Tivadar volt segítségünkre.

2. Kampány a józan drogpolitikáért

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet megalakulása, 1994 óta szorgalmazza a büntető törvénykönyv kábítószerrel kapcsolatos szakaszainak módosítását oly módon, hogy a droghasználók mentesüljenek a büntetőjogi fenyegetettség terhétől. Bár a drogjogi szabályozás az utóbbi évtizedben többször is megváltoztatták, hol a szigorítás, hol az enyhítés irányába, egy valami változatlan maradt: a droghasználó feje felett mindig ott lebegett a büntetőjog Damoklész-kardja. 2008-ban azonban, amikor a kormány nekilátott az új büntető anyagi jogi kódex kialakításának, napirendre került a kábítószerrel kapcsolatos szabályozás átalakítása is. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felkérésére a Fővárosi Bíróság Büntetőjogi Kollégiumának elnöke, dr. Frech Ágnes egy olyan törvénytervezetet (a továbbiakban: tervezet) készített, amely a TASZ álláspontja szerint kisebb módosításokkal elfogadható alternatívát kínál a jelenlegi szabályozással szemben. A TASZ a Magyar Addiktológiai Társasággal és az Ártalomcsökkentők Közhasznú Egyesületével közösen **kampányt indított a Btk. reformjának elősegítéséért**, ennek keretében januárban sajtótájékoztatót ismertettük a média képviselőivel a Frech-féle tervezetet és válaszoltunk a felmerülő kérdésekre. A kampány stratégiájának kialakításában segítségünkre volt a CTF érdekérvényesítő programja, amelynek tréningjein részt vettünk.

A kampány szócsöveként egy Internetes kampányoldalt indítottunk el (www.drogriporter.hu/drogreform), amelyen a következő elemek találhatóak meg:

1. A kampányról – kérdezz-felelet formában a legszükségesebb információk
2. A törvénytervezet – a Frech-féle normaszöveg
3. Mit gondol a közvélemény? – a TASZ által szeptemberben lekérdeztetett kérdésekre adott válasz a lakosság drogpolitikai attitűdjeiről
4. A petíció – aláírásgyűjtés a reform támogatására
5. Küldjön levelet képviselőjének! – online email-küldési lehetőség országgyűlési képviselőknek
6. Sajtó – a kampánnyal kapcsolatos sajtóhíradások
7. Kapcsolat

Készítettünk egy **kampányfilmet** is, amely egy rövidebb (8 perc) és egy hosszabb (40 perc) verzióban megtekinthető a kampányoldalon. A filmben a TASZ munkatársai mellett 11 ismert szakember nyilatkozik támogatóan a reformról, köztük rendőrök, pszichiáter, pszichológus, lelkes, toxikológus és kriminológus. A film megtekinthető a YouTube és a GoogleVideo videomegosztó oldalakon, ahol ezidáig kb. 7000 alkalommal jelenítették meg. A filmből 100 db DVD-t készítettünk, illetve 1000 db szóróanyagot nyomtattunk ki, amelyben a kampány céljait és indokait ismertetjük kate formában. Ezekkel az anyagokkal politikai döntéshozókat célzunk meg. A kampány médiarecepciója pozitív volt, a program vezetője pedig publicisztikában (Népszabadság) és interjúban (Index) népszerűsítette azt.

Bár a kormány ezidáig nem jelezte, hogy a Btk. kábítószerrel kapcsolatos szakaszainak módosítására készül, a kampánynak már vannak sikerei is:

- Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa levelet küldött az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnak, amelyben gyakorlatilag a TASZ által kezdeményezett dekriminálizációs kampány érveit ismétli meg és felszólít a Btk. kábítószerrel kapcsolatos szakaszainak módosítására, illetve a droghasználat szabálysértéssé minősítésére.
- A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottságban (KKB) a minisztériumok és kormányzati intézmények mellett tavaly óta már a nem-kormányzati szervezetek által választott négy képviselő is teljes jogú tagként vesz részt, köztük a TASZ Drogpolitikai Programjának vezetője. Miután a civil képviselők szóvá tették, hogy a plenáris ülés miatt nem tárgyalja a Btk. újrakodifikálásának kérdését, a KKB elnöke, Lamperth Mónika ígéretet tett arra, hogy egyeztetni fog Draskovics Tibor igazságügyi miniszterrel, és a közeljövőben egy rendkívüli ülésen napirendre kerül a büntetőjogi reform. Magán az ülésen azonban kiderült, hogy a jogértelmezési nézeteltérésektől függetlenül egyetértés van a tagok között abban, hogy a fogyasztókkal kapcsolatos büntetőjogi szabályozás túl szigorú, így egyetlen ellenszavazat mellett a bizottság megszavazott egy olyan határozati javaslatot, amely felszólítja a kormányt, hogy enyhítsen a fogyasztókat sújtó szankciókon (ekkor Lamperth Mónika már nem volt jelen). A KKB jogi szakbizottsága korábban már jóváhagyta azt a Frech Ágnes bírónő által jegyzett normaszöveget, amely a droghasználatot bűncselekményből szabálysértéssé minősítené.

A június 12. ülésen a KKB azt a határozatot hozta, hogy az IRM-nek a bizottság következő, szeptemberi ülésén be kell számolnia az ezzel kapcsolatos álláspontjáról. A szeptember 18. ülésen azonban ismét nem került napirendre a Btk-módosítás kérdése – amikor erre rákérdeztünk, csupán azt a kurta választ kaptuk, hogy az IRM nem tartja aktuálisnak a kérdést, és álláspontja szerint nem kell módosítani a drogjogi szabályozást. Így sajnos 2008-ban nem sikerült elérni, hogy a Btk. kábítószerrel kapcsolatos szakaszait módosítsák.

3. Felvilágosítás és érdekérvényesítés Magyarországon

Nagy örömünkre és nem kis munka árán a **Drogriporter végre új arculatot kapott**. A tartalmat megőriztük, de sokat javítottunk a különböző témák áttekinthetőségén. A Drogriporter tartalmait továbbra is eléri a menüpontokon keresztül, de most már egy kattintással eljuthat például az online tanulmány gyűjteményünkhöz, vagy a jogsegélyszolgálatunkhoz az oldalsó blokkokon keresztül. A könnyű kezelhetőség érdekében dossziékba rendeztük a TASZ mérföldkönek számító drogpolitikai ügyeit, például a „tűcsere ügyet”, a Pszichiátriai Szakmai Kollégium anyagával kapcsolatos izgalmat, a diszkórazziák polémiáját, vagy azt, hogy sikerült elérni: a mentő nem hívhat rendőrt a rosszul lett kábítószer-használóhoz. Új arculatot kapott a Médiamonitor Program is, most már sokkal könnyebben tudnak levelet küldeni azoknak a szerkesztőségeknek, amelyek drogtémában félretájékoztatják a közvéleményt.

A Magyar Addiktológiai Társaság és az Ártalomcsökkentők Szakmai Egyesülete (a TASZ által megfogalmazott) **sajtóközleményt** adott ki arról, hogy a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, Schmitt Pál is csatlakozott az ún. Drogmentes Maraton mozgalmat támogató hírességek sorához. Szeretnénk felhívni a közvélemény figyelmét arra, hogy ez a kezdeményezés, bár kétségkívül tetszetős jelszavakat használ, a Szcientológia Egyház programja, s ily módon megkérdőjelezhető az alapítók szándékának őszintesége. Felszólítottuk a mozgalom támogatóit, hogy gondolják át újra részvételüket. A drogpolitikai programvezető a Magyar Narancsban publicisztikát közölt a témáról.

A Drogpolitikai Program vezetője szakértőként továbbra is részt vett az Országgyűlés Kábítószerügyi Eseti Bizottságának, illetve teljes jogú nem-kormányzati tagként a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság ülésein, ezeken az ártalomcsökkentő programokhoz való jobb hozzáférést próbálja elősegíteni. A KKB június 12-ki ülésén előadást tartott a hazai ártalomcsökkentő programok helyzetéről, amelyben rámutatott az alacsony lefedettségre, a jogi és finanszírozási háttér bizonytalanságaira, a szolgáltatások hiányára a büntetés-végrehajtás rendszerében. Ez utóbbival kapcsolatban pozitív fejlemény, hogy a BVOP jelen lévő képviselője elmondta, jelenleg fontolgatják az első szubsztitúciós program bevezetését.

A **Magyar ENSZ Társaság 2008. június 26-án a kábítószer-ellenes világnap** alkalmából ülést tartott, melynek témája az ENSZ 10 éves drogstratégiájának értékelése. 10 évvel ezelőtt az ENSZ Speciális Kábítószerügyi Közgyűlése (UNGASS on Drugs) a "Drogmentes világ - meg tudjuk csinálni!" jelszóval ült össze, és a drogok kínálatának és keresletének jelentős és mérhető csökkentését tűzte ki célul. A rendezvényen az elmúlt 10 évet értékelték a szakemberek, köztük a nem-kormányzati oldalról Bayer István gyógyszerprofesszor, aki 12 éven keresztül képviselte hazánkat az ENSZ Kábítószerügyi Közgyűlésén, Tounge Éva, a Bécsi NGO Bizottság elnöke, aki évtizedek óta küzd a civil társadalom érdekeinek érvényesítéséért az ENSZ intézményrendszerén belül, és idén a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Elige vitam életműdíjjal jutalmazta, és Sárosi Péter, a TASZ Drogpolitikai Programjának vezetője. [A rendezvényről készített videónk megtekinthető a honlapunkon.](#)

2008. augusztusában **egyetlen hétvégén 9 drogtúladagolós haláleset** következett be Budapesten, ez a hír valósággal sokkolta a médiát és a közvéleményt. A TASZ intenzív

tájékoztató tevékenységet folytatott annak érdekében, hogy a büntetőjogi szigorú sűrű politikusokkal szemben rámutasson arra, hogy a megoldás valójában az ártalomcsökkentő programok hozzáférhetőségének növelése lenne. Így például részt vettünk a KKB túladagolások megelőzéséről szóló stratégiájának kidolgozásában, a parlamenti eseti bizottság ezzel kapcsolatos tematikus vitájában, a honlapunkon pedig cikkeket közöltünk a túladagolás-megelőzés nemzetközi szakirodalmáról – különösen a túladagolások visszafordítását szolgáló gyógyszer, a Naloxone terjesztéséről, illetve az orvosi heroinfenntartó programok hatékonyságát bizonyító vizsgálatokról. A drogpolitikai programvezető cikket írt a Magyar Narancs c. hetilapba ebben a témában ([2008. augusztus 14. XX. évf. 23. szám](#)), illetve [“Tiltsuk be a fiatalokat”](#) címmel a Népszabadság augusztus 18. számába.

November 6-án [“Megelőzhető halálesetek”](#) címmel szerveztünk szemináriumot, amelyen 60, az ország különböző részeiből érkezett szakember vitatta meg a heroin-túladagolások megelőzésének kérdéseit az Európai Ifjúsági Központban. A konferencián kiderült, hogy a herointúladagolás az egyik fő haláloknak számít az európai fiatalok körében, és több droghasználó életét ragadja el minden évben, mint az AIDS. A HIV-megelőző programokkal ellentétben azonban a túladagolásokat megelőző ártalomcsökkentő programok és a velük kapcsolatos kutatás még gyerekcipőben jár. Az augusztusi 9 túladagolási halálesetre felfigyelt ugyan a média és a politika is, azonban a reflexiók gyakran téves elképzeléseket tükröztek a túladagolásokkal kapcsolatban. Egyes politikusok megpróbálták úgy beállítani, mintha a büntetőjogi szabályozás enyhítése vezetett volna a tragédiákhoz - holott erről szó sincs. A 98-as szigorítást követő években például több ember halt meg évente herointúladagolásokban, mint jelenleg - az ilyen trendeket azonban mindig nemzetközi kontextusban kell nézni. A megelőzés egyik kulcsa az lehet, hogy a kutatások szerint a herointúladagolásokra többnyire társaságban kerül sor, így a droghasználók képzése és prevenciók eszközökkel való ellátása életmentő lehet. Ilyen eszköz például a naloxon, egy olyan gyógyszer, amelynek beadása blokkolja a heroin hatásait és visszafordítja a túladagolást. A megelőzés másik fontos eleme pedig az ellátórendszer fejlesztése, és különösen a fenntartó metadonterápiához való hozzáférés növelése.

4. Médiamonitor program

A Drogrporter Médiamonitor programja idén is – a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan – a hazai (és néhány külföldi) nyomtatott és internetes sajtót, illetve a drogtémában készült rádió- és televízió-műsorokat vizsgálta meg a hiteles információk közlésének szempontjából. A legtöbb írás továbbítva lett az eredeti munka szerzőihez, olvasói levél formájában.

2008. január és december között 62 írás született a Médiamonitorban.

A cikkek mentén a következő főbb témaköröket lehet kiemelni az időszakból:

Gyakran biztosított sajtótémát a legnépszerűbb illegális drog, a kannabisz, elsősorban a használatából következő, nem kívánatos következményekről szóló híresztelések formájában (paranoia, skizofrénia, rákkeltő hatás). A szokásos, élettani hatásokat feszegető hírek mellett más megközelítések is megjelentek: az RTL Klub *Házon Kívül*

című műsorának március 6-ai adásában aránylag objektív szemszögből került bemutatásra egy megkérdőjelezhető iskolaigazgató gyakorlat: a fűvező diákok közszemlére tett elhurcoltatása a rendőrséggel. Emellett a stáb interjúkat készített a drogfogyasztó diákokkal, akik használati szokásaikról és a drogok beszerzésének módjáról beszéltek (természetesen eltorzított képpel és hanggal).

A média és a közélet számára új drogok ezúttal is nagy sajtóvisszhangot kaptak: a tavalyi Nexussal (2C-B) szemben idén a GHB és a khat került a figyelem középpontjába: az előbbi, mint az eddigi legveszélyesebb randidrog, utóbbi pedig, mint egy újabb veszedelmes szer, amely már Magyarországot is fenyegeti.

A Médiamonitor egy újabb irányvonala lett a különböző prevenciók szervezeteinek programjainak kiértékelése. Az idei év első felében a *Csillagok az Életért Drogellenes Alapítvány* és a *Drogmentes Maraton* (ennek keretében a Narconon) programjai és kiadványai kerültek górcső alá.

A cikkek egy jelentős része most is a híradások tárgyi tévedéseire hívta fel a figyelmet. Találkoztunk a drogok nevének, vagy a hatásért felelős vegyületének téves leírásával, adott szerhez nem megfelelő hatásmechanizmus társításával és a már elavult elméletek és „tudományos” modellek alkalmazásával. Kellems megglepetés volt az RTL Klub XXI. század című sorozatának az április 22-én sugárzott, vállalatvezetésekről készült epizód nyomán kialakult vitája a műsor riporterével, amely oda vezetett, hogy a stáb a Médiamonitor segítségét kérte egy készülő epizód szakmai alapjainak megteremtéséhez.

Külföldi hírek közül az orvosi célzattal forgalmazott kannabisz, a pszichoterápiás célzattal használt ecstasy, illetve a pszichedelikumokkal kapcsolatos jelenlegi kutatások eredményei kaptak helyet a Médiamonitorban.

2008. második felének legnagyobb visszhangot kiváltó, drogügyi eseménye kétség kívül az augusztusban bekövetkezett kilenc, heroinhasználattal összefüggésbe hozható haláleset volt. A tragédiákat a hazai média a saját szájíze szerint tálalta, és gyakran a szakmai szempontokat teljesen figyelmen kívül hagyva, politikai csatározásra használta fel a történeteket.

A Médiamonitor igyekezett minden írásra reagálni, amely szakmailag elfogadhatatlan érveléseket alkalmazott, és felhívta a cikkek szerzőinek figyelmét a hiteles és tényszerű híradás elengedhetetlenségére ebben a kényes témában, továbbá arra buzdította őket, hogy az események kapcsán a szakma állásfoglalásait részesítsék előnyben a politikai magyarázatokkal szemben.

5. Nemzetközi érdekérvényesítés & kampányvideók

A TASZ továbbra is aktív résztvevője a nemzetközi drogreform mozgalomnak, amelyen belül az elsők között alkalmazza a **videó anyagokat mint az érdekérvényesítés eszközeit**. A YouTube-hoz és Google Video-hoz hasonló videómegosztó oldalak több százmillió nézőt vonzanak naponta, a YouTube forgalma az elmúlt évben meghaladta az Internet teljes 2000-es forgalmát. A kampányvideók alkalmasak arra, hogy rövid, velős

üzeneteket hatékonyan juttassanak el olyan közönséghez, amely egyébként elérhetetlen lenne a hagyományos érdekvédelem eszközeivel. A videó programunk vezetője, Takács István Gábor részt vett a Witness Foundation montreáli tréningjén, ahol elsajátította a megfelelő technikai ismereteket.

Januárban az USA Külügyminisztériuma és a **Fehér Ház drogellenes irodája (ONDCP) konferenciát szervezett Budapesten** "Mi működik a keresletcsökkentés terén?" címmel, az esemény burkolt célja az volt, hogy a térség kormányzati tisztviselői körében népszerűsítse a zéró-tolerancián alapuló amerikai megközelítést. A konferencián a TASZ munkatársa is részt vett, az angol nyelvű honlapon részletes kritikát közölt az ott elhangzottakról.

A TASZ meghívást kapott az **Európai Parlament ALDE frakciója által szervezett meghallgatásra**, melynek témája az 1998-as UNGASS által lefektetett célok 10 éves felülvizsgálata volt. A programvezető Brüsszelbe utazott és beszédet tartott a megjelent képviselőknek és szakembereknek a témában, hangsúlyozva, hogy a jelenlegi drokkontroll-rendszer elavult keretrendszere reformokra szorul, és az emberi jogokat vissza kellene helyezni az őket megillető helyre a drogpolitika területén is. Így például felszólította a Parlamentet, hogy határozottan ítélje el Oroszországot, amiért az tiltja a WHO által a létfontosságú gyógyszerek listájára helyezett metadont, vagy Thaiföldöt, amely statáriálisan végzett ki drogkereskedelemmel gyanúsított embereket az utcán.

A TASZ elnöke és a drogpolitikai program vezetője részt vett az **ENSZ Kábítószerügyi Bizottságának (CND) 51. ülészakán**, amelynek plenáris ülésén először szólaltunk fel a magyar nem-kormányzati szervezetek közül. A hozzászólásban a kereslet és kínálatcsökkentés helyes egyensúlyának szükségességére hívtuk fel a figyelmet. Az ülésen kampányvideókat forgattunk:

- **Silenced NGO Partner** - Antonio Maria Costa, az ENSZ Kábítószer- és Bűnüldözési Irodájának (UNODC) igazgatója köszöntötte a nem kormányzati szervezetek képviselőit, hangsúlyozva, hogy a civil társadalomra nem mint csendestársra, hanem mint aktív, kritikus résztvevőre van szükség. Frederick Polak holland pszichiáter egy egyszerű kérdést tett fel az igazgatónak. "Vajon hogyan magyarázza, Mr. Costa, hogy Hollandiában, ahol a felnőtt polgárok beszélhetnek egy coffee shop-ba és füvet vásárolhatnak maguknak, kevesebben fogyasztanak kannabiszt, mint számos egyéb európai országban, ahol a fűfogyasztást a törvény bünteti?" A kérdés jelentősége nem kicsi: hiszen a drogtilalom alapkonceptiója az, hogy ha az állam bünteti a drogok fogyasztását és betiltja forgalmazását, magyarul büntetőjogi eszközökkel próbálja elfojtani a kínálatot, akkor a kereslet csökken vagy megszűnik. És fordítva: a legalizációval szembeni egyik fő érv az, hogy amennyiben a drogok forgalmazása legálisan szabályozott, akkor szükségszerűen megugrik a kereslet és a fogyasztás. Costa kitért a kérdés megválaszolására elől, csak annyit mondott, hogy jelenleg már Amszterdam polgármestere is szeretné a coffee shopokat kiszorítani a városból, tehát a holland modell megbukott. Mikor Dr. Polak egyetnemértésének adott hangot, Costa letorkollta, mondván, hogy ez nem holmi vitaklub, azért vagyunk

itt, hogy megoldjuk a drogproblémát, pont. A TASZ által készített, a www.youtube.com videómegosztó oldalra feltöltött felvételen pedig látszik, hogy Polakot közben majdnem kivezette a teremből egy biztonsági őr. A TASZ a YouTube nézőit (több mint 80 ezren jelenítették meg a videót azóta) arra hívta fel, hogy küldjenek emailt Costának, és tegyék fel neki ugyanezt a kérdést. Majdnem 200-an valóban küldtek is tiltakozó levelet, amelyekből egy csokorra valót fel is tettünk az angol nyelvű website-unkra (www.drugreporter.net). A videó hatására Costa felkereste Hollandiát, ahol hivatalos minőségében először látogatott meg egy coffee shopot és egy ellenőrzött belövő szobát.

- **Mr. Costa and his NGO Critiques** – ebben a rövid videóban a CND-n részt vevő nem-kormányzati szervezetek képviselői kommentálják Mr. Costa beszédét.
- **Is the World Drug Problem Contained?** – a videóban szakemberek értékelik az elmúlt 10 év kábítószer-politikáját.
- **Lunatics or Reformers?** – a videóban a drogreform mozgalom jeles képviselői beszélnek arról, hogy milyen elképzeléseik vannak a jelenlegi drogkontroll-rendszer átalakítását.

A CND ülésén meginterjúvöltuk Mr. Felipe Graceres-t, a bolíviai kormány szociális miniszter-helyettesét, aki kifejtette kormánya álláspontját a koka-levél szabályozásának kérdésében, és készítettünk egy filmet **“Coca Leaf: The Heritages of the Andes”** címmel. A Nemzetközi Kábítószer-Ellenőrzési Szerv (INCB) idei éves jelentése ugyanis kritizálta Bolíviát és Perut, felszólítva kormányaikat, hogy vessenek véget a koka-levél rágásának országaikban. A film azonban bemutatja, hogy a koka-rágás az Andok-vidéken több ezer éves múltra tekint vissza, szerves része a kulturális tradícióknak, egészségügyi kockázatait pedig az ENSZ jócskán eltúlozta. A bolíviai kormány ezért kezdeményezte a koka-levél termesztésének és fogyasztásának újraosztályozását.

Az ENSZ támogatásával május 3. és 5. között részt vettünk a **moszkvai AIDS-konferencián** is, ahol dokumentumfilmet forgattunk arról, hogy vajon miért nem juthatnak metadonhoz az orosz droghasználók. A konferencián megdöbbenéssel vettük tudomásul, hogy egyetlen orosz kormánytisztviselő, narkológus vagy kutató sem volt hajlandó megemlíteni a metadon helyettesítő terápiát és a túcserét egyetlen beszédben vagy előadásban sem. A drogpolitikai programvezető publicisztikát írt a témában az Élet és Irodalom c. hetilapba (**“[Miért áll vesztesre Moszkva az AIDS-ellenes harcban?](#)”**, 52. évf. 24. szám, 2008. június 13.). A filmet elérhetővé tettük a YouTube videómegosztó oldalon, ezenkívül **több száz DVD-t** is gyártottunk belőle, amelyekből eljuttattunk a Pompidou Csoport októberi moszkvai konferenciájára is.

A TASZ munkatársai május 11. és 15. között részt vettek a nemzetközi ártalomcsökkentő konferencián Barcelonában, ahol 5 kampányvideót készítettek:

- **Human rights precedes drug control** – lefilmeztük és megváltuk Paul Hunt, az ENSZ speciális emberi jogi megbízottjának beszédét a konferencián, aki

hangsúlyozta, hogy az emberi jogi alapelvek elsőbbséget élveznek a drogkontroll-célokkal szemben az ENSZ alapokmányai szerint, így nem lehet indokolni a droghasználók jogainak sérelmével járó politikai beavatkozásokat a cél szentesíti az eszközt elv alapján;

- **Thailand: opportunity or obscenity?** – a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Egyesület (IHRA) a következő évben Thaiföldön kívánja szervezni az ártalomcsökkentő konferenciát, ez a döntése azonban felzúdulást váltott ki számos aktivista körében, akik szerint ezzel az IHRA legitimálhatja a thai kormány represszív drogpolitikáját és veszélybe sodorhatja a droghasználók életét. A rövid filmben meszlóaltatjuk a szembenálló véleményeket.
- **Questions from a Parallel Universe** – a UNODC igazgatója elfogadta a meghívást az ártalomcsökkentő konferenciára, ahol beszédet tartott. Ennek kapcsán megkértük a konferencia résztvevőit, hogy fogalmazzanak meg egy kérdést az igazgatóhoz, a kérdéseket filmre vettük.
- **Polak's question: Round 3** – Polaknak Barcelonában is sikerült kérdést feltenni Costához, ezúttal azonban átfogalmazta kérdését: vajon mit tanult Costa hollandiai látogatásából? Az igazgató ismét rövidre zárta a vitát. Elmondta, hogy hamarosan olvasható lesz a UNODC website-ján a coffee shopokkal kapcsolatos hivatalos állásfoglalás, amelynek következtetése: a legális kínálat okozza a használatot, és a tilalom működik, Amszterdamban ugyanis háromszor akkora a kannabiszfüggők aránya, mint bárhol másutt Európában. Eléggé meghökkentünk ezen a válaszon, ezért közvetlenül az ülés után meginterjúvöltuk Dr. Alex Wodak, az ausztráliai St. Vincent kórház addiktológiai osztályának igazgatójának véleményét, aki az egyik legelismertebb drogpolitikai szakértő a világon. Wodak rámutatott, hogy Costa állítását nem igazolják a tudományos bizonyítékok, valójában a kannabisz-függőség előfordulása nem magasabb Amszterdamban, mint a legtöbb európai nagyvárosban;
- **Ibogaine Session** – a konferencia egyik szekciója az iboga-terápiáról szólt, amely sokak szerint hatékonyan képes a heroinfüggőket leszoktatni a drogról. A szekcióban elhangzott előadások pro- és kontra véleményeket fogalmaztak meg a “csodaszerrel” kapcsolatban.

Június elején a Rendőrtiszti Főikolával közösen az Európai Bizottság által támogatott Connections Project keretében **Budapesten szemináriumot szerveztünk a rendőrség és az ártalomcsökkentő szolgáltatások közötti együttműködés témájában.** A szemináriumra 7 európai országból hívtunk meg jogalkalmazókat, kormánytisztviselőket és ártalomcsökkentő szolgáltatókat, hogy elősegítsük a párbeszéd kialakítását a drogpolitika különféle szereplői között. Az előadók között szerepelt a kirgiz rendőrség egyik magasrangú rendőrtisztje, egy amerikai rendőrtiszt és a frankfurti Café Fix ártalomcsökkentő központ vezetője.

A civil társadalom és az ENSZ kapcsolatainak építéséért felelős Vienna NGO Committee július 7. és 9. között szervezte meg a **Beyond 2008 Globális Fórumot**, amelyre **több mint 300 nem-kormányzati szervezet** kapott meghívást a világ minden régiójából. A fórum része annak a folyamatnak, amelynek a célja, hogy a civil szervezetek is beleszólhassanak az ENSZ 10 éves kábítószer-stratégiájának értékeléséről folyó vitába. A civilek azzal a céllal gyűltek össze az ENSZ bécsi palotájában, hogy a harmadik nap végén elfogadjanak egy az ENSZ tagállamoknak szóló, teljes konszenzuson alapuló javaslatcsomagot. Amikor a tagállamok magasszintű kormányzati képviselői jövő márciusban összegyűlnek az elmúlt 10 év globális drogpolitikájának értékelésére, a civilek határozatát is felolvassák majd nekik. A konszenzus elérése azonban nem volt könnyű egy olyan találkozóon, ahol egymás mellett ültek a tiltáspártiak és a szabályozáspárti legalizátorok. 3 napon keresztül késhegyig menő viták folytak a határozat szövegéről, és még az utolsó órában sem volt biztos, hogy sikerül-e elfogadni egy olyan verziót, amelyre mindenki rábólint. A kényes kérdések (pl. ártalomcsökkentés, droghasználók bevonása) külön mukacsoportok alakultak, amelyeken gyakran hisztérikus jelenetek után voltak képesek megállapodni a felek valamiféle kompromisszumban.

A TASZ az európai régió egyik delegáltjaként vett részt az eseményen, előzetesen arra is engedélyt kértünk és kaptunk, hogy forgassunk a helyszínen. Sajnos a második nap **a rendezők leállították a kamerázást a plenáris ülésen** arra hivatkozva, hogy egy tiltáspárti amerikai civil szervezet (Partnership for a Drug Free America) tiltakozott az ellen, hogy filmre vegyék őket. Ennek valószínűleg ahhoz is volt köze, hogy a proibicionisták nem szerették volna, hogy nyilvánvaló legyen: a Fehér Ház egyik alkalmazottjának utasításait követik a vita során. Sajnos az amerikaiak befolyása elegendő volt ahhoz, hogy kitiltsák a kamerát a teremből, így csak a folyósón forgatott interjúkból tudtunk filmet készíteni. [Több filmet is készítettünk a fórumról.](#) Az egyikben (3 nap 10 percben) a fórummal kapcsolatos benyomásaikról szólaltattuk meg a résztvevőket, egy másikban (Drogmentes világ – meg tudtuk csinálni?) a 10 éve elfogadott utópisztikus célkitűzésekkel kapcsolatos gondolataikat osztották meg velünk.

További [3 rövidfilmet készítettünk](#) még a bécsi civil fórumon:

- 1) Drogháború - az új Jim Crow? – az amerikai drogellenes háború rasszista vonatkozásairól.
- 2) Az absztinencia az első? – az ártalomcsökkentés és az absztinencia viszonyáról.
- 3) Iskolai drogtesztek – a diákok szűrőpróbaszerű drogszűréséről.

A TASZ 2008-ban együttműködési projektet folytatott **a grúziai Alternative Georgia nevű civil szervezettel**, amelynek technikai segítséget nyújtottunk a drogpolitikai reformért folytatott küzdelmében. A 6 milliós lakosságú Grúziában a rendőrség minden évben mintegy 60 ezer embert (1%) állít elő kábítószerrel való visszaélés gyanújával, akiknek 8-9 órán keresztül sorban kell állniuk azért, hogy levegyék a vizeletmintájukat drogtesztelés céljából. A drogtesztek eredményei szerint azonban a gyanúsítottak 70%-a negatívnak bizonyul – ez pedig alátámasztja az emberi jogi szervezetek azon vádját, miszerint itt valójában nem drogpolitikáról van szó, hanem extra pénzbevételi forrásról a hatóságok számára. A pozitívnak bizonyult emberekkel súlyos pénzbírságot fizettetnek,

amennyiben fizetéseketlenek, akkor elárverezik a házukat, vagy súlyos börtönbüntetésre ítélik őket. Ezt a témát dolgoztuk fel a **“[Looking for an Alternative](#)” c. filmünkben, amelyet áprilisban forgattunk Tbilisziben**, és októberben tettük fel az Internetre. Véleményünk szerint ez az egyik legjobban sikerült dokumentumfilmünk. A filmet először Tbilisziben mutattuk be nyilvánosan az **október végi országos ártalomcsökkentő konferencián**, ahol a drogpolitikai programvezető előadást tartott. Reményeink szerint azt a grúz nemzeti televízió is sugározni fogja.

Ugyanebben az évben egy **kirgiz civil szervezetnek (Legal Clinic Adilet)** is segítséget nyújtottunk, novemberben a TASZ elnöke és videóprogramjának vezetője Bishkekben járt, ahol **médiatréninget** tartottunk számos ottani aktivistának, illetve **videóinterjúkat készítettünk** számos szakemberrel, döntéshozóval és szolgáltatóval az ártalomcsökkentés helyzetéről. A filmet orosz nyelven forgattuk, az angol nyelvű feliratokat a helyi partnerünk segítségével készítettük el. A végeredmény hamarosan az Interneten is látható lesz.

A Common Sense for Drug Policy és az Open Society Institute támogatásával 2008. szeptemberében egy **új nemzetközi drogpolitikai projekthez** is befogtunk **Európai Drogpolitikai Kezdeményezés (European Drug Policy Initiative, EDPI)** néven. A projekt célja, hogy felpezsdítse a drogpolitikai reformtevékenységet az Európai Unióban. Bár sok nemzetközi hálózat és agytröszt foglalkozik drogpolitikával Európában, ezek többnyire magasszintű konzultációt folytatnak kormányokkal, kutatások végeznek vagy konferenciákat szerveznek. A mi célunk azonban az, hogy a rendelkezésre álló rengeteg tudományos bizonyíték és szakmai érv ne csupán döntéshozók és szakemberek számára álljon rendelkezésre, hanem eljusson a médián keresztül a szélesebb közönséghez is, így formálva a drogpolitikával kapcsolatos közvéleményt. A hagyományos, konferenciák rendezésére, jelentések kiadására és véleménycserére irányuló hálózatok helyett mi konkrét anyagi támogatást és eszközöket nyújtunk a partnerszervezeteinknek ahhoz, hogy előmozdítsák a drogpolitikai reformot saját országukban, illetve hozzájáruljanak a nemzetközi kampányokhoz is. Magyarországgal együtt **7 EU tagállamban** (Svédország, Hollandia, Dánia, Csehország, Lengyelország, Bulgária, Magyarország) felvettük a kapcsolatot civil szervezetekkel, és **helyi koordinátorokat** alkalmazunk az együttműködés megkönnyítésére.

Az EDPI a következő tevékenységeket folytatja az első évben:

- **Közvéleménykutatások** minden országban (Dánia kivételével az eredmények már minden országból megérkeztek 2009. januárra) – ezek segítségével felbecsülhetjük a célországokban a drogpolitikával kapcsolatos szociális attitűdöket, összehasonlíthatjuk a nemzeti különbségeket, illetve mérhetővé válik a változás;
- **Sajtólisták** – minden országban összegyűjtjük a drogpolitikai témákban aktív újságírók listáját, ezt fel tudjuk használni;
- **Drogpolitikai Tények** – az amerikai Drug War Facts mintájára fontos európai drogpolitikai adatokat tartalmazó kiadványt hozunk létre a média számára;

- **Európai Parlamenti választások** – az EP választások idején a képviselőjelöltek drogpolitikai nézeteiről adatok gyűjtünk, és létrehozunk egy olyan drogpolitikai térképet, online adatbázist, amely lehetővé teszi a választók számára a tájékozódást;
- **Filmek** – filmeket forgatunk az egyes célországokban fontos és égető drogpolitikai kérdésekről, ezeket a filmeket érdekérvényesítő célokra használjuk fel;

Eddig két országlátogatást folytattunk: **novemberben Dániában** a drogfogyasztó aktivisták nemzetközi találkozásán vettünk részt, meginterjúvultunk számos köztisztviselőt, orvost, szociális munkást és droghasználót. Feldolgoztuk a dán heroinfenntartó program, illetve a Christiania bezárására tett erőfeszítések kérdését. **December elején pedig Hollandiába látogattunk**, ahol a coffee shopok bezárásának kérdésében forgattunk filmet – ez “[Smoking without Borders](#)” címmel januárban felkerült az Internetre is.

III. POLITIKAI SZABADSÁGJOGI PROGRAM

A politikai szabadságjogok program három fő területe a véleménynyilvánítás szabadsága, a gyülekezési és az egyesülési jog. E három alapjoggal kapcsolatban a TASZ programvezetője 4 éven át Schiffer András volt. Schiffer András 2008. júliusi távozása óta a programvezető Simon Éva. Schiffer távozásának oka az volt, hogy pártot kívánt alapítani, a TASZ alapszabálya pedig a politikai pártoktól való függetlenséget írja elő a szervezet számára, így az Ügyvivői Testület úgy döntött, hogy a TASZ ügyvivője nem lehet egy formálódó új politikai párt vezetője.

Simon Éva szólásszabadság-jogász korábban a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesületének volt a jogásza. A TASZ 2008-ban megbízási szerződéses jogviszonyt létesített vele, 2009-ben születik döntés a jogviszony esetleges átalakításáról.

A politikai szabadságjogok területén a TASZ tevékenységét elsősorban a belpolitikai események határozzák meg. A 2006. őszi zavargások, a gyülekezési joggal kapcsolatos Alkotmánybíróság határozatok, a kormány jogalkotási tevékenysége és a rendőrség jogalkalmazása határozta meg leginkább a programot. A kormány előkészítette a Büntető törvénykönyv módosítását, amely kifejezetten a gyülekezési joggal való visszaélés, és egyéb gyülekezési jog gyakorlása közben a zavargások során megvalósult magatartásokat hivatott büntetni. A TASZ a jogalkotást folyamatosan figyelemmel kísérte, számos módosító javaslatot tett mind az előterjesztő Igazságügyi Minisztérium, mind az Országgyűlés Emberi Jogi Bizottsága előtt. A javaslataink egy részét a jogalkotó elfogadta, más része úgy lépett hatályba, hogy az továbbra is alkotmányossági aggályokat vet fel. Az érdekvédelem érdekében a TASZ kezdeményezte, hogy két – szakmailag felkészült és a TASZ szemléletmódjához leginkább közel álló – szervezettel együtt készítsünk közös álláspontot. Az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet és a Helsinki Bizottsággal közösen készített szakmai javaslatot benyújtottuk az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek, aki két alkalommal egyeztetett a civil szervezetekkel.

A gyülekezési joggal kapcsolatos jogalkalmazási problémák elsődlegesen a Meleg Méltóság Menete, a Tarka Magyar, majd az október 23-i megemlékezések körül voltak. A tüntetésekkel kapcsolatban a TASZ számos sajtónyilatkozatot tett (M1, TV2, RTL, MR1 Kossuth, Klubrádió, Lánchíd Rádió, Inforádió, Népszabadság, Magyar Hírlap, Magyar Narancs) amelyben kifogásolta a kordonok alkalmazását, az ellentüntetésekkal kapcsolatos rendőri intézkedéseket, valamint a zavargók és az ellentüntetők hasonló módon való kezelését.

A 2008 nyarán a Meleg Büszkeség napi felvonuláson történtek miatt a TASZ jogászai különböző bűncselekmények miatt feljelentéseket tettek (az eljárások még nem fejeződtek be). A TASZ az események után kezdeményezte, hogy a faji, nemzeti és etnikai, valamint vallási csoport tagja elleni erőszak c. bűncselekmény fokozott büntetőjogi védelmét terjesszék ki a lakosság egyes csoportjaira is, így védve a szexuális

orientáción alapuló kisebbségek jogait. A jogszabálmódosításra sor is került 2008 őszén a büntető jogszabályok módosítása során.

A véleménynyilvánítással kapcsolatban a TASZ az előkészítés alatt álló jogszabályokról adott ki állásfoglalást, valamint egyeztetéseken vett részt. Így elsősorban a polgári törvénykönyv személyhez fűződő jogokról szóló fejezetével kapcsolatban részletes módosító javaslatot készített, mely részben átvezetésre került a betervezett polgári törvénykönyvbe. Véleményeztük a Médiaszolgáltatásokra vonatkozó szakmai tervezetet, amely az új Médiatörvény alapját képezi majd. Az ember méltóságát sértő, úgynevezett gyűlöletbeszéd törvénytervezetet véleményeztük, álláspontunkat az Országgyűlés Emberi Jogi Bizottsága előtt is ismertettük. A témában több sajtóorgánumnak nyilatkoztunk (MR1 Kossuth, Magyar Hírlap, Magyar Narancs, Népszava), amelyben kifejtettük alkotmányossági aggályainkat a törvénytervezettel kapcsolatban.

A véleménynyilvánítás szabadsága körében az index.hu, az origo.hu, a Magyar Nemzet és a kreatív online számára jogsegélyt nyújtottunk.

Az Emberi Jogok Világnapján, december 10-én több hazai civil szervezet egész napos programsorozatot szervezett. Ennek keretén belül a TASZ középiskolások számára foglalkozást tartott a szólásszabadság alkotmányos jogáról. Délután kerekasztal-beszélgetést szervezett a gyülekezési jog szabályozásáról és gyakorlatáról, majd részt vett a gyűlöletbeszédéről szóló kerekasztal-beszélgetésen.

A politikai szabadságjogokkal kapcsolatban a programvezető több hazai és nemzetközi konferencián adott elő:

Magyarország, Budapest, Central European University: Data Retention Workshop, 2008. szeptember

Magyarország, Tihany, Internet Hungary: Az internet korlátozása, mint a nemzetközi konfliktusok fegyvere 2008. október

Bulgária, Szófia: II South East Europe Media Forum, 2008. november

Spanyolország: Barcelona, COST A30 Media Regulation, 2008. november

Bosznia-Hercegovina, Sarajevo: Media Ethics and Self-regulation Workshop 2008. december

Egyesült Királyság, London: Civil Liberties Union Meeting, 2008. december

Magyarország, Budapest, Független Média Központ: Médiatörvény és az önszabályozás 2008. december

A témában megjelent, illetve megjelenés előtt álló publikációk:

Simon Éva: A lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások szabályozása, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet 2008. november

Simon Éva: Az adatvédelmi hatásvizsgálat bevezetésének lehetősége Magyarországon in. Szabad adatok, védett adatok, BME, 2008. augusztus

Megjelenés előtt

Simon Éva: A gazdasági újságírás jogi kérdései, in. Hogyan írjuk, hogyan olvassuk a gazdaságot, Akadémiai Kiadó, 2009 április

Simon Éva: New media legislation: methods of implementing rules relating to on-demand services, in. Media Regulation, CEU Press, 2009 június

IV. ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG PROGRAM

Adatvédelem

Adatmegőrzési szabályok megtámadása

2008. novemberében az Alkotmánybíróság befogadta a TASZ elektronikus hírközlési szolgáltatók adatmegőrzési kötelezettsége miatt beadott utólagos normakontrollra, és a támadott rendelkezések megsemmisítésére irányuló indítványát (melyet 2008. májusában nyújtottunk be az Ab-hez: az Alkotmánybíróság az Ombudsmani hivatallal együtt az egyedüli olyan intézmény Magyarországon, melyet semmilyen hivatali határidő nem köt eljárása tekintetében – a TASZ ezt a helyzetet már többször kifogásolta, ezidáig sikertelenül) Ez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatra alkalmasnak találta a beadványt. A TASZ által sérelmezett törvény telefon- és internetszolgáltatók számára kötelezővé teszi, hogy a vezetékes, a mobil-, valamint az internetes kommunikáció valamennyi forgalmi adatát rögzítsék, s az ügyészség, rendőrség vagy nemzetbiztonsági szolgálatok megkeresésére kiadják a tárolt személyes adatokat. A forgalmi adatok segítségével pontosan nyomon lehet követni, hogy telefonon ki kivel, milyen időpontban, mennyi ideig vagy milyen gyakran érintkezik. Ezen adatokból a polgárok kapcsolatai jól feltérképezhetők, a kommunikáció gyakoriságából következtetni lehet a kapcsolatok intenzitására, a kommunikáció időpontjából következtetni lehet a kapcsolatok minőségére és a résztvevő felek életmódjára, szokásaira. A forgalmi adatok körébe tartoznak a mobiltelefonok földrajzi helyzetét jelző adatok is, amelyek városi környezetben nagy pontossággal mutatják a telefonhasználók tartózkodási helyét.

Felmérés a térfelügyelő kamerákkal kapcsolatos költségekről Budapesten

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium a közterület-felügyeletről szóló törvény módosítására készül, és a rendőrség mellett a közterület felügyelet munkatársainak is megadná a jogot térfelügyelő rendszerek működtetésére. A TASZ álláspontja ismert a térfelügyelő rendszerekkel kapcsolatban: a kamerás térfelügyelés korlátozza az információs önrendelkezéshez való jogunkat, mindenütt, ahol kamerát szerelnek fel magunkon érezhetjük az ismeretlen megfigyelő tekintetét. Semmi nem utal arra, hogy a térfelügyelés valóban biztonságot adna, de azt biztosra vehetjük, hogy a magánszféránk jelentősen beszűkült. A közbiztonság javulása és a térfelügyelő kamerák működtetésének összefüggéseit semmilyen tudományos eredmény nem igazolja. A bűnüldözésnek és bűnmegelőzésnek azonban ez egy rendkívül költséges módja, s a TASZ-nak az a véleménye, hogy a súlyos milliókat – a biztonságtechnikai lobbis anyagi támogatása helyett – hatékonyabban is fel lehetne használni. A célból, hogy megtudjuk, hogy pontosan hány forint vándorol az adófizetők zsebéből a térfelügyelő rendszereket felállító cégekhez, mennyibe kerül ezek üzemeltetése, a TASZ mind a 22 budapesti önkormányzatot megkereste kérdéseivel.

A 2008. december 31. napjáig kapott válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy kerületenként körülbelül évente 50-80 millió forint megy el térfelügyelő rendszerek fenntartására, bővítésére. Az összes adat megérkezése alapján a TASZ összefoglaló

tanulmányt készít majd a térfigyelő rendszerek pénzügyi háttéréről. Remélhetőleg ez a majd segíti meggyőzni a jogalkotót és a közvéleményt, hogy nem célszerű a közterület felügyeletnek is szélesíteni a feladatkörét.

Információszabadság

Miniszterelnöki Hivatal elleni per:

2008. október 7-én hirdetett ítéletet a Fővárosi Bíróság a Miniszterelnöki Hivatal (továbbiakban: MEH) elleni perünkben. A TASZ 2008. februárjában fordult a Miniszterelnöki Hivatalhoz (MEH) közérdekű adatigényléssel, melyben kérte a 2007. évben tartott kormányülések összefoglalóit és azok mellékleteit. A MEH elutasította az igényt arra hivatkozva, hogy az összefoglalók államtitoknak minősülnek, a mellékletek pedig döntés megalapozását szolgáló adatok, ezért automatikus nyilvánosságkorlátozás alá esnek. A TASZ keresetet adott be, melyben kérte a bíróságot, hogy kötelezze a Miniszterelnöki Hivatalt az adatok kiadására. A MEH az eljárás során a mellékletek egy jelentős részét önként kiadta a TASZ részére.

A Fővárosi Bíróság első fokú ítéletében részben helyt adott a kereseti kérelemnek. **Az** összefoglalók és azok mellékletei közérdekű adatok, amelyek megismerésére minden állampolgár jogosult. A bíróság indoklásában kifejtette, hogy a Kormány működésének megismeréséhez fűződő közérdek áll szemben az állam azon legitim érdekével, hogy bizonyos információkat elzárjon a nyilvánosság elől. Főszabályként azonban a nyilvánosságnak kell érvényesülnie, és nem fogadható el, hogy a kormány egész adathalmazokat államtitokká minősítsen. A személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) lehetővé teszi, hogy a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum igénylő által meg nem ismerhető részeit felismerhetetlenné téve teljesítsék az adat kiadását. Erre a bíróság szerint jelen esetben is lehetőség van.

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény 13/A.§-a értelmében a kormányülésről készült hangfelvételek a miniszterelnök eltérő rendelkezése hiányában nem nyilvánosak. A bíróság ezt a szabályt megengedhető kivételnek tekintette az Avtv. nyilvánosságot biztosító főszabálya alól, ezért a TASZ kereseti kérelmét ebben a vonatkozásban elutasította. A TASZ továbbra is úgy gondolja, hogy a 2006. évi LVII. törvény 13/A.§-a olyan ellentétben áll az Avtv. szabályaival, amely alkotmányossági aggályokat vet fel, ezért a TASZ valószínűleg a közeljövőben az Alkotmánybírósághoz fordul majd a kollízió feloldása érdekében.

A TASZ fellebbezett az ítélet ellen. Álláspontunk szerint nincsen helye az államtitok kitakarásának, mert nem is beszélhetünk államtitokról. A per során ugyanis kiderült, hogy egész dokumentumokat minősítettek államtitokká, ez pedig nem lehetséges, hiszen a titoktörvény kifejezetten adatok titokká minősítéséről rendelkezik. Az állam-, és szolgálati titokról szóló törvény értelmében ugyanis csak adatok minősítése lehetséges. Nem volt bizonyítás az elsőfokú eljárás során arra vonatkozóan, hogy mely adatokat minősítettek szabályosan.

Szintén fellebbezéssel élt a TASZ a hangfelvételek vonatkozásában, mert az elzárást megengedő szabályra nem található felhatalmazás az Avtv.-be, márpedig csak akkor lehetséges korlátozni a nyilvánosság főszabályát, ha ezt az Avtv. megengedi. Fellebbezési kérelmünkben indítványoztuk, hogy az Ítéletábra forduljon az Alkotmánybírósághoz.

Sikeres Gripen kampány:

A Gripen - ellentételezési üzlet részleteinek megismeréséért Gergely Zsófia, az origo.hu újságírója indított pert a TASZ segítségével. Az ellentételezés tételes teljesítési listájának kiadásáért folyó pert első fokon és jogerősen is megnyertük, a TASZ a minisztérium perbeli teljesítménye, és korábbi tapasztalatai alapján arra számított, az alperes nem fogja kiadni a kért adatokat, ezért az aktivpolgar.net weboldalon kampányt indított az adatok nyilvánosságáért. Mintegy 2 nappal a kampány tervezett indulása előtt, kínos ügyekben a nyilvánosságra hozatal időpontjaként rendszeresen használt péntek délutáni időpontban a minisztérium emailben „teljesítette az ítéletet“.

A teljesítéssel azonban volt egy kis probléma. A TASZ képviselőjének megküldött listák közül az egyik azt tartalmazta, hogy mely naptári napon mely összegű ellentételezésről döntött az illetékes minisztériumi bizottság – ezek az adatok a per alatt is végig nyilvános adatok voltak – ezért biztos nem kellett volna pereskedni. A másik megküldött lista összesen 14 cég nevét tartalmazta, annak a megjelölése nélkül, mekkora összegű befektetési vagy exporttámogatásban részesültek e cégek.

A TASZ ezek után indította el kampányát az adatok nyilvánosságáért. Érdeklődők százai küldtek levelet a minisztériumnak, és november 5-étől kezdve a minisztérium, sőt maga a miniszter válaszolt is nekik. Ráadásul, leveléhez Bajnai Gordon az érdeklődő állampolgároknak csatolt egy olyan táblázatot is, amely eddig titoknak számított: végre elárulták, mely cég mekkora összegben lehetett részese az ellentételezési üzletnek. A kampány elérte a célját, a jövőben több hasonló jellegű akciót tervezünk.

Sajnálatos módon azonban a kormányzati kommunikációból még mindig az tűnt ki, hogy a teljesítésre nem a jogerős bírósági ítéletek következtében, hanem a svéd fél hozzájárulása miatt került sor.

Lezárult az ORFK-per

A TASZ 2006. novemberében kérte az országos rendőrfőkapitánytól a hatályban lévő valamennyi utasítás, intézkedés és azok mellékleteinek kiadását. Adatigénylésünk nagy része teljesült, mert az ORFK a kért információk körülbelül 90 %-át a rendelkezésünkre bocsátotta, a maradék joganyag vonatkozásában azonban az állam bűnüldözési és bűnmegelőzési érdekeire hivatkozva elutasító választ adott. A kért adatok minden állampolgárt közvetlenül is érintenek, hiszen részben ezek alapján intézkednek a rendőrök, ezért a TASZ úgy gondolta, hogy mindenki számára megismerhető közérdekű adatokról van szó, hiszen így ellenőrizhető, hogy a rendőrség működése megfelel-e az alkotmányos rendnek vagy sem.

Ennek megfelelően szervezetünk keresettel fordult a Fővárosi Bírósághoz. Az ORFK az eljárás során azzal érvelt, hogy a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 86.§ (5) bekezdése a rendőri intézkedés tervezetével, rendőrség egyes belső szervezeti

egységeivel és technikai eszközeivel összefüggő közérdekű adatok nyilvánosságra hozatalához való hozzájárulást a rendőrfőkapitány megtagadhatja.

A bíróság azért volt nehéz döntési helyzetben, mert arra nem volt lehetősége, hogy a kérdéses anyagokat közvetlenül megvizsgálja, hiszen akkor a peranyag részévé váltak volna, amelyet a felperes is jogosult megismerni és lemásolni a polgári perrendtartás szabályai alapján, így az egész ügy tárgytalanná vált volna. Ennek megfelelően a 27 kérdéses dokumentumra nyilatkozta a bíróság az alperesi oldalt, és ez alapján döntötte el, hogy 2 további utasítást ki kell adni, a fennmaradó anyagok vonatkozásában jogszerű volt az ORFK álláspontja.

A TASZ a fellebbezésében arra hivatkoztunk, hogy önmagában az a tény, hogy az érintett rendelkezések a rendőrség belső életére vonatkoznak, nem jelenheti automatikusan, hogy bűnüldözési vagy bűnmegelőzési érdek húzódik mögötte.

Az Ítéletábra a fellebbezéssel támadott részét az ítéletnek hatályon kívül helyezte. Kifejtette, hogy a Fővárosi Bíróság nem tett eleget indoklási kötelezettségének, ezért új eljárás lefolytatására kötelezte az elsőfokú bíróságot azzal, hogy konkrétan vizsgálja meg, hogy a per tárgyát képező dokumentumok tartalmazzak-e az Rtv.-ben meghatározott adatfajtákat. Az új elsőfokú ítélet tartalmilag nem jelentett újdonságot: a bíróság ezúttal is az érdemi vizsgálat akadályát abban látta, hogy a kérdéses adatok kizárólag az alperes birtokában vannak, tényleges tartalmát csak az alperes ismerheti meg. Másodfokon az Ítéletábra ellenben kielégítőnek találta az alperes előkészítő iratában foglaltakat, s saját hatáskörben vizsgálta meg azokat. A bizonyítási eljárás eredményeként a táblabíróság elutasította a TASZ keresetét.

Fontos még kiemelni, hogy azóta módosították a Rtv.-t, s eltörölték az adatelzárásra felhatalmazó rendelkezéseket. Így a hatályos utasítások és intézkedések bárki számára megismerhető közérdekű adatok, mely egy része a http://www.police.hu/jogszabalyok/orfk_ut címen elérhetőek. Azonban itt sem található meg az összes anyag, ezért ismételten közérdekű adatkéréssel fordultunk az országos rendőrfőkapitány úrhoz, aki teljesítette kérésünket. Ennek eredményeként egy több ezer oldalas dokumentumot kaptunk, melynek felhasználó barát változatát hamarosan megjelentetjük a honlapunkon.

Hasonlóképpen megszereztük a Vám- és Pénzügyőrség utasításait is, azonban a VPOP nem küldte meg az összes adatot, ezért keresetet adtunk be ellenük.

Kereset az Erzsébetvárosi Önkormányzati Vagyonkezelő Zrt. ellen:

A jogsegélyszolgálat keretén belül egy magánszemélyt képviselve adott be ügyvédünk keresetét az Erzsébetvárosi Önkormányzati Vagyonkezelő Zrt. ellen közérdekű adatigénylés megtagadása miatt. A gazdasági társaság nem válaszolt arra a kérdésre, hogy milyen önkormányzati ingatlanokat kezel, amelyeket ki lehet igényelni. Tekintettel arra, hogy a közfeladatot ellátó Zrt. kizárólagos tulajdonosa az önkormányzat, tevékenysége pedig önkormányzati vagyon kezelése, jogtalan a hallgatása. Az első tárgyalásra feltehetően 2009. tavaszán kerül sor.

Titoktörvény

2008. szeptemberében terjesztette a Kormány a Parlament elé a minősített adatok védelméről szóló törvényjavaslatot, amelyet a TASZ véleményezett. A TASZ-nak az a véleménye, hogy bár a javaslatnak vannak vitatható és módosításra szoruló elemei, alapvetően sok pozitívumot tartalmaz. Sajnálatos módon politikai okokból megrekedt a javaslatról szóló érdemi vita. A Közép-Európai Egyetem (CEU) Média és Kommunikációs Kutató Központja a TASZ-szal közösen 2009. január 6. napján tartott egy kerekasztal-beszélgetést.

Európa Tanács egyezmény-tervezet a közérdekű adatok nyilvánosságáról

A TASZ álláspontja szerint alapjogi szempontból elégtelen szabályrendszert jelent az első európai egyezmény, amely az információszabadság alap szabályait kívánja lefektetni. Levélben fordultunk az Európa Tanácsban Magyarországot képviselő külügyminiszterhez és az Emberi Jogi Bizottság magyar tagjához, mert úgy gondoljuk, hogy hazánknak vezető szerepet kell játszania a közérdekű adatok nyilvánossága terén:

2008. november 12-én a 47 tagállam képviselőiből álló Council of Europe's Rapporteur Group on Human Rights testület egy napos ülést tartott, melynek tárgya a Közgyűlés által felvetett problémák megtárgyalása lesz. Ez lehetett volna az utolsó lehetőség arra, hogy változtassanak a tagállamok a jelenlegi tervezeten, amely álláspontunk szerint nem méltó Európa demokratikus hagyományaihoz. Hiába írt alá petíciót több száz európai civilszervezet, sajnálatos módon változtatások nélkül kerül a végső döntésre jogosult Miniszterek Bizottsága elé.

A TASZ közérdekű adatigényléssel fordult a Külügyminisztériumhoz, melyben kérte az ülésről szóló jegyzőkönyvet, hogy láthassuk, hogy a magyar küldött milyen álláspontot képviselt. Sajnálatos módon – bár hangot adva néhány, a TASZ által megfogalmazott kételynek – a magyar küldött is megszavazta a tervezetet, amelyet végül a Miniszterek Bizottsága is elfogadott.

Jogi képviselet újságíróknak

A TASZ több újságírónak is ellátta a jogi képviseletét közérdekű adatigényléssel kapcsolatos perben.

Az origo.hu újságírója a MÁV Zrt. vezetőségének (vezérigazgató és igazgatósági tagok, felügyelő bizottsági tagok) fizetésére és egyéb juttatásaira (például gépkocsi használat)volt kíváncsi, de rákérdezett arra is, hogy munkaviszony megszüntetése esetén mennyi végkielégítést kapnának a vezetőség tagjai. A MÁV Zrt. nem válaszolt a kérdésekre, ezért a TASZ jogászaik keresetet adtak be; az elsőfokú tárgyalás az alperes perelhúzó magatartása miatt rendkívül lassan halad.

Az index.hu munkatársa a 4-es metró megvalósíthatósági tanulmányát kérte a Fővárosi Önkormányzattól. Az adatkérés nem teljesült, ezért per indított a TASZ képviselője által az újságíró. A per előtt nem sokkal a tanulmány megjelent a világhálón, ezért a bíróság – szerintünk tévesen – úgy ítélte meg, hogy kiüresedett az adatigénylés, ezért nem kötelezhető az alperes az adatok kiadására. Ezt az álláspontot vitatjuk, és emiatt fellebbezést is beadtunk, mert az adatigénylést nem a kért formában teljesítette az alperes, holott erre világos törvényi kötelezettsége van. Fontos szempont, hogy a perre az

adatigénylés megtagadásával okot adott az Önkormányzat, ezért az újságírónak elbírálandó igénye volt, amit a bíróság nem tett meg.

A Magyar Hírlap újságírója a Fővárosi Önkormányzat és a Political Capital Group cégcsoport közötti szerződésekre volt kíváncsi. 2008. novemberében tartotta a Fővárosi Bíróság a másodfokú tárgyalást, amelyen egy meglepő és igen aggályos indoklással megváltoztatta a zsurnaliszta pernyertességét kimondó elsőfokú ítéletet. A bíróság álláspontja szerint a felperes nem bizonyította, hogy ezek a szerződések közfeladat ellátására irányulnak. Ez több szempontból is érthetetlen indoklás: egyrészt a közérdekű adatot kezelő szervben van a bizonyítási teher, neki kell igazolni, hogy a kért adat valamilyen okból nem közérdekű; másrészt az önkormányzati feladatok ellátásához adóforintokból megrendelt tanulmányok és erre irányuló megbízási, vállalkozási szerződések nyilvánosak. Amennyiben az Önkormányzat bizonyította volna, hogy nem közfeladat ellátására irányulnak ezek a szerződések, akkor lehetett volna elképzelhető az elutasítása a keresetnek. Igaz, ez rögtön azt a kérdést veti fel, hogy van e olyan feladatköre egy Önkormányzatnak, amely nem minősül közfeladatnak. Tekintettel a bizonytalanságra, mindenképp megtámadjuk a jogerős ítéletet a Legfelsőbb Bíróságon.

A Magyar Helsinki Bizottság (MHB) jogvédő szervezet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által kiírt pályázat teljes anyagát szeretne volna megismerni. A minisztérium ellen per indult, melyben a Társaság a Szabadságjogokért látta el a felperes MHB képviselőjét. Elsőfokon eljáró Fővárosi Bíróság részben helyt adott a kereseti kérelemnek, mert kimondta, hogy nem lehet üzleti titoknak minősíteni egy pályázat győztesének kilétét és a vele kötött szerződést, mivel közpénzek felhasználásáról van szó. Az elbírálás szempontjait, a miniszteri döntést megalapozó szakértői álláspontokat tartalmazó jegyzőkönyvek azonban nem tartoznak a nyilvánosságra. A bíróság álláspontja szerint ezek olyan információk, amelyek a Minisztérium feladat és hatáskörének külső befolyástól mentes ellátását veszélyeztetnék.

2008-ban a TASZ a Tudatos Vásárlók Egyesületének és a Magyar Természetvédők Országos Szövetségének is sikeres pályázati partnere volt információszabadság-projektekben. A programokat a CEE Trust szervezet finanszírozza.

V. HIV/AIDS PROGRAM

A TASZ HIV/AIDS programja a Betegjog programtól különválva 2008 áprilisában indult, Bagyinszky Ferenc vezetésével, aki április 1-jétől dolgozik a TASZ-nál.

Magyarországi tevékenységek

Stratégia kidolgozása HIV aktivisták bevonásával április elején.

Számos találkozó és megbeszélés magyar HIV szervezetek vezetőivel, HIV/AIDS-szel élők problémáinak megvitatása, közös stratégia kidolgozása HIV prevencióra és felvilágosításra, valamint egy HIV/AIDS betegek ellátására képes és hajlandó orvos adatbázis létrehozására.

2008. június végén vizsgálat indult a magyarországi állami és magán működtetésű HIV szűrőállomások letesztelésére, önkéntesek és a TASZ munkatársainak közreműködésével – a tesztelés folyamatosan zajlik, az eredményekből írt tanulmányt 2009 tavaszán jelentetjük meg.

Közérdekű adatigénylés segítségével igyekeztünk utána járni, hogy az anonim HIV-szűrések finanszírozása milyen állami forrásból történik, illetve, hogy mekkora összeg áll erre rendelkezésre. Az Egészségügyi Minisztériumtól megtudtuk, hogy 2004-ben 36,05 millió Ft, 2005-ben 13,4 millió Ft, 2006-ban 22,7 millió Ft, 2007-ben 24,36 millió Ft, valamint 2008-ban 26,424 millió Ft összeget fordítottak a központi költségvetésből az önkéntes és nem diagnosztikus célú HIV-szűrések szervezésére és prevencióra. Felháborítóan alacsonynak tartjuk ezen összegeket, s valószínűleg ennek köszönhető, hogy a törvény biztosította önkéntes anonim HIV-szűrések az összes elvégzett HIV-vizsgálatnak csak a 9,3%-át teszik ki, szám szerint 7453 ilyen szűrés történt (2006-os adat). Ez azért is elszomorító, mert az önkéntes anonim szűrés a HIV/AIDS-elleni küzdelem egyik legfontosabb eszköze.

Szintén közérdekű adatigényléssel próbáltuk megtudni mire és mennyit költ a Nemzeti AIDS Bizottság 2008-ban. A Nemzeti AIDS Bizottságtól a következő adatokat kaptuk válaszelevelükben:

- Civil szervezetek támogatására: 15 millió forint
- az ÁNTSZ keretében működtetett anonim AIDS tanácsadó szolgálatok támogatására: 15 millió forint
- dohányzás és AIDS világnap programra: 5 millió forint
- iskolai szexuális felvilágosító programra: 3,1 millió forint
- HIV/AIDS prevenciók továbbképzés szakdolgozók és orvosok részére 5 millió forint áll rendelkezésre.

Ez lakosonként 3,8 forintot jelent, ami összehasonlítva más európai adatokkal nevétségesen alacsony szám. Szlovéniában például 7,2 forintot, Hollandiában viszont már 85 forintot költenek egy lakosra.

A HIV/AIDS-szel élők mindennapjait meghatározó problémával, az egészségügyi ellátás során jelentkező nehézségekről levelet írtunk az Egészségügyi Minisztérium.

Levelünkben egy olyan, civil szervezetek által már többször szorgalmazott, nyilvános orvos lista felállításáról kértük a minisztériumi véleményt, amelyen a HIV/AIDS-szel élők különböző ellátását biztosító orvosok szereplnének. Úgy gondoljuk, hogy kiemelkedő jelentőségű válasz érkezett. A saját álláspontunkkal összecsengően arról adott tájékoztatást a minisztérium, hogy nem támogatják ilyen orvos lista létrehozását, mert pusztán a HIV fertőzöttség ténye miatt nem utasítható vissza senki egészségügyi ellátása, hiszen a fertőzés az alapvető és általános higiéniai szabályok betartása mellett nem jelent veszélyt. A minisztérium azt is leszögezte, hogy azért sem tartják kívánatosnak a lista felállítását, mert az éppen az előítéletek és mítoszok továbbélését segítené. Ugyanakkor megtudhattuk, hogy a Nemzeti AIDS Bizottság a HIV-betegek jelenlegi területi elhelyezkedése miatt, nem tartja szükségesnek decentralizálni a HIV-fertőzöttek és AIDS-betegek ellátását.

Szintén közérdekű adatigénylés segítségével igyekeztünk utána járni, hogy végeznek-e Magyarországon idegenrendészeti illetve menekültügyi eljárások során HIV-tesztet. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal válaszleveléből kiderült, hogy „az egyes jogosultságok megszerzéséhez előírt nyilatkozattételre, illetve hatósági orvosi vizsgálatra való kötelezés nem bevándorlási, illetve idegenrendészeti célokat, hanem kizárólag a közegészség megóvásához fűződő érdekeket szolgál.” A levélben azt javasolták, hogy a külföldiek HIV-szűrésére vonatkozó adatok megismeréséhez forduljunk az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatához. Sajnos az ÁNTSZ nem válaszolt közérdekű adatigénylésünkre, ezért most bírósági úton próbáljuk kérésünket érvényesíteni.

AIDS-világnappal kapcsolatos tevékenységek

A december 1-jei AIDS világnappal kapcsolatosan megkerestük a hazai tévécsatornákat, hogy az AIDS-elleni küzdelem szimbólumát, a piros szalagot, tegyék ki a képernyőre a logók mellé ezen a napon. Sajnos kérésünk nem talált kedvező fogadtatásra, különböző okokra hivatkozva vagy visszautasították, vagy nem is reagáltak megkeresésünkre.

Örömmel vettük az RTL Klub Házon kívül c. műsorának megkeresését, aki a november 27-én sugárzott adás egyik témájaként a hazai HIV/AIDS helyzetről készített műsort. Az összeállításban megszólaltak szakemberek, fiatalok, és a TASZ HIV/AIDS programvezetője.

November 21-én köziratot küldtünk szét a magyarországi HIV/AIDS helyzetről a sajtónak. Ebben összefoglaltuk azokat a területeket, ahol lemaradásban van Magyarország és az egészségügyi kormányzatnak azonnali és hatékony válaszokat kellene adnia a problémákra. A köziratnak köszönhetően, programvezetőnket számos

rádióállomás és televízió csatorna kereste meg az AIDS-világnapi műsoraikkal kapcsolatosan. A közirat honlapunkon is olvasható:
<http://tasz.hu/hu/hiv-aids>

Nemzetközi tevékenységek

- A TASZ HIV/AIDS programvezetője részt vett a **WHO Európai Regionális technikai megbeszélésen** - HIV és egyéb nemi úton terjedő fertőzések MSM (men who have sex with men) körben – május 26-27. - Bled, Szlovénia)
- A TASZ HIV/AIDS programvezetője részt vett a munkában a Ljubljanában megrendezett **Európai Meleg Egészség NGO Napon** - május 28.
- A TASZ HIV/AIDS programvezetője részt vett a Leusden, Hollandiában megrendezett **AIDS Action Europe** által szervezett **Public Policy Dialogue szemináriumon** – október 23-24.
- A TASZ HIV/AIDS programvezetőjét előadást tartott a magyarországi HIV/AIDS-prevenzióról MSM (men who have sex with men) körben, a Deutsche AIDS Hilfe által szervezett szemináriumon Berlinben – november 13-15.
- A TASZ HIV/AIDS programvezetője megpályázta az Aids Action Europe Steering Committee member pozíciót és decemberben értesítettek, hogy sikeres volt a pályázat. Nagy örömeinkre szolgál, hogy munkatársunk részt vesz a következő három évben ennek a jelentős európai ernyőszervezetnek az irányításában.

Előadások, szemináriumok

- Előadás a TASZ munkájáról HIV/AIDS területen a **Central European University** "Human Rights, NGOs and Public Affairs" kurzusának keretében - május 14 és július 8.
- Előadás a TASZ munkájáról és emberjogi kérdésekről HIV/AIDS területen a TASZ-hoz látogató **Public Interest Law Institute** diákoknak – június 9.
- Előadás HIV/AIDS témában a **Kodolányi János Főiskola** LMBT szeminárium hallgatóinak – május 8, valamint szociális-munkás hallgatóknak november 25.
- Kerekasztal beszélgetés a magyarországi HIV/AIDS-helyzetről a **Sziget Fesztiválon** – augusztus 15.
- Beszélgetés középiskolás fiatalokkal HIV/AIDS-prevenzióról a **Közgazdasági Politechnikumban** – november 25.

Publikációk

- **Ljubljana Nyilatkozat** – 'Caring for Gay Sexual Health and Well-Being' – megjelent 2008 augusztusában a mexikói AIDS világ konferencián.

VI. BETEGJOGI PROGRAM

A Betegjogi Programot korábban Csernus Eszter vezette, márciusban azonban a betegjogi program két részre oszlott, a HIV/AIDS Programra és a szorosan vett betegjogi programra. Március 1-jétől a Betegjogi Program vezetője Kapronczay Stefánia.

A Betegjogi Program új vezetője az év során találkozott kapcsolatfelvétel céljából több szervezet képviselőjével is, például az Autisták Országos Szövetsége, a Pluss Egyesület és a Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi Közalapítvány képviselőjével.

A TASZ együttműködése az Autisták Országos Szövetségével

A TASZ közérdekű adatigénylést juttatott el valamennyi megyei és megyei jogú város önkormányzatához, amelyben az önkormányzatok által biztosított személyes szociális szolgáltatásokra, különös tekintettel a lakóotthonokra kérdeztünk rá. A lakóotthon személyes szociális szolgáltatás a szociális törvényben nevesített ellátások közül a legjobb lehetőséget jelenti az autista emberek számára, mert alacsony létszámmal működik és az önellátási képesség mértékének megfelelő ellátást nyújt. Emellett azt igyekeztünk megtudni az önkormányzatoktól, hogy milyen módszerek mentén mérik fel az a területükön jelentkező igényt a szociális ellátások iránt, miként alakul a döntéshozatali folyamatok, s milyen gyakran vizsgálják felül e döntéseiket. A nyár folyamán beérkezett válaszokból rövid összefoglaló jelent meg az Esőember c. folyóirat szeptemberi számában.

A július folyamán kiküldött levelekre hozzávetőleg az önkormányzatok fele válaszolt, míg a második, a közérdekű adatok iránt történő pert is megemlítő levelünkre szinte valamennyi megkérdezettől érkezett válasz. Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Sopron megyei jogú város ellen adtunk be keresetlevelet, de ők is teljesítettek az első tárgyalási nap előtt.

2009 februárjáig összefoglaló tanulmányt készítünk a beérkezett válaszok tapasztalataiból. Az összegzés után tudjuk eldönteni, hogy az anyagokból összeállítható-e beadvány az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, amelyben a lakóotthonokkal és a döntési folyamattal kapcsolatos visszasságok kivizsgálását kérjük.

Az AOSZ kiadásában 2009-ben megjelenő, szülőknek készülő, tájékoztató és segítő könyvbe a betegjogokról és az ezzel kapcsolatos, autista gyermekeket és szüleiket érintő kérdésekről a TASZ munkatársa készített összefoglalót.

Betegjogi nap

2008. április. 18-án rendezték a második Európai Betegjogi Napot, amelyet egyre több európai országban tartanak meg. A betegjogi naphoz szorosán kapcsolódik a „Cittadinanzattiva - Active Citizenship Network” által megalkotott az Európai Betegjogi Karta, amely 14 alapvető betegjogot sorol fel. Idén a TASZ Betegjogi Programja is csatlakozott a programsorozathoz, amelynek a keretében a következő akciókkal

igyekeztük a döntéshozók és a leendő orvosok figyelmét felhívni a kérdés fontosságára: április 18-án önkénteseinek az ország négy orvostudományi karára szórólapokat jutattak el, amelyek pontokba szedve tartalmazzák egyrészt a Kartában, másrészt a magyar egészségügyi törvényben szabályozott betegjogokat; levelet írtunk a releváns állami szervezeteknek, intézményeknek; összefoglalót készítettünk az egészségügyi törvény betegjogi vonatkozású rendelkezéseiről; valamint lefordítottuk magyar nyelvre az Európai Betegjogi Kartát.

Emellett a programvezető részt vett a Goriziában tartott konferencián, amelyen a programokat szervező civileken kívül több európai uniós tisztségviselő, a bizottság és a parlament tagjai, is jelen voltak.

Petíciót fogadtunk el és írtunk alá a konferencián és azt követően, amelyben az Európai Bizottságtól kérjük április 18-a Európai Betegjogi Napként való intézményesítését.

Humán genetikai adatok

A TASZ 2004-től kezdve minden, a humán genetikai adatok védelméről és a biobankokról szóló szabályozási javaslatot véleményezett. A több tervezet és javaslat után 2008 áprilisában született meg a törvény, amely az új tudományos lehetőségek kapcsán felmerült kérdéseket hivatott szabályozni. A TASZ amellett, hogy üdvözölte a törvény megalkotását, több ponton kritizálta a készülő jogszabályt. Az egyeztetés korai szakaszában javaslataink közül többet beépített a törvénybe a jogalkotó, ám maradtak olyan fontos kérdések, amelyekről nem döntött. Ezek közül az egyik legfontosabb annak eldöntése lett volna, hogy az adatszolgáltatás a biobankok működése kapcsán történhet-e profit alapon vagy sem. A Kormány úgy döntött, hogy évente felülvizsgálja a tapasztalatok alapján a jogszabályt, és ekkor kerülhet sor módosítások elvégzésére is. Ennek során a TASZ ki fogja fejteni véleményét, s igyekszik a nem rendezett kérdések rendezésére rábírni a jogalkotót.

Otthon szülés

2008 végén újraindult az egyeztetési folyamat az Egészségügyi Minisztérium és az érdekelt szervezetek között annak érdekében, hogy az otthon szülések végre jogilag rendezett körülmények között történhessenek. A régóta húzódó, alkotmányossági aggályokat felvető módon rendezetlen kérdéssel a TASZ szeptemberben írt levelet a minisztériumnak, ennek és a szakmai szervezetek lobbitevékenységének köszönhetően januárban munkacsoportokban folyik az előkészítés. A minisztérium az első egyeztetésekre nem hívta meg azokat a szakembereket, akik a legtöbb tapasztalattal rendelkeznek az otthon szülésről, azonban a szakmai szervezetek és a TASZ tiltakozása nyomán a minisztérium megváltoztatta szándékát.

Egyéb

A HIV/AIDS Programmal közösen több közérdekű adatigénylést jutattunk el az Egészségügyi Minisztériumhoz, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatnak, illetve az Országos Epidemiológiai Intézetnek. Ezekben a HIV/AIDS-szel élők adatainak továbbítását érintő kérdéseket tettünk fel.

2008-ban a TASZ a Szent János Kórház egy orvosának megkeresésére összefoglalót készített az ellátás visszautasítását, illetve az eutanáziát érintő jogi szabályozásról.

A Feledékeny Emberek Hozzátartozóinak Társasága megkereste a TASZ-t, hogy az „Alzheimer Europe” által készített, az Alzheimerben szenvedő embereket leginkább érintő jogi kérdéseket taglaló összefoglalójának Magyarországra vonatkozó részét frissítse.

Ügyek

A TASZ-hoz érkezett megkeresések közül a sajtóban több helyen megjelent ügyben vállalta a TASZ, hogy a jogsegély mellett ingyenes jogi képviseletet is nyújt. A panaszos hölgy férjét valószínűleg felületes vizsgálat után elbocsátották az Állami Egészségügyi Központból, majd miután az utcán rosszul lett. Megjárva a Nyírő Gyula Kórházat is került a Szent János Kórházba, ahol nagy valószínűséggel a kezdeti kezelés hiánya miatt egy hónappal később elhunyt. Jelenleg az Egészségbiztosítási Felügyelet vizsgálatának eredményére, illetve az egészségügyi dokumentumokra várunk.

Konferenciák

2008. április 18. “European Patients’ Rights: a European and national challenge” (Gorizia)

2008. október 13-14. “Europe for Patients” (Paris)

2008 nyarától a programvezető részt vett az ENSZ fogyatékos emberek jogairól szóló egyezménye kapcsán összehívott CAUCUS egyeztetéseken. Nem értettünk egyet az új ombudsmani intézmény felállításának szükségességével, így az erről szóló levélhez nem csatlakoztunk, de egyéb formában támogatta a TASZ a fórumon folyó munkát.

VII. EAST EAST PROGRAM

Az East East: Partnerség Határok Nélkül Program a Soros Alapítványok hálózatának nemzetközi programja, mely a londoni Open Society Institute (OSI) Nyílt Társadalom Intézet keretében működő programigazgatóság irányításával, a Soros Alapítványok és intézményi partnerek együttműködésében valósul meg 28 ország részvételével.

Az East East Program - mintegy közvetítő mechanizmusként szolgálva - segítséget kíván nyújtani a különböző szakterületeken tevékenykedő intézményeknek, non-profit szervezeteknek, tudományos kutatóknak és szakembereknek abban, hogy az egyidejűleg több országot érintő, hosszú távú együttműködésen alapuló kapcsolatok kiépítésével gyakorlati megoldásokat kereshessenek az egyes nagy régiók komplex társadalmi problémáira.

Ezenkívül a program célja támogatni és elősegíteni a nemzetközi szintű párbeszédet, információ, vélemény és tapasztalat cserét a civil szférában dolgozók között illetve az együttműködésből származó gyakorlati életben megvalósuló kezdeményezéseket.

A TASZ pályázott és sikeresen nyerte el azt a pályázatot, melynek keretében a 2008. május 1-től a TASZ lett az East East: Partnerség Határok Nélkül Program magyarországi partnere. A TASZ, mint intézményi partner kapcsolódik az együttműködési hálózathoz Oroszország, Litvánia, Horvátország és Szlovénia példáját követve. Intézményi partnerként nem fogadunk be és nem kezelünk pályázati anyagokat, illetve nem koordináljuk a program keretein belül létrejött kezdeményezések magyarországi résztvevőinek kiutazásával kapcsolatos ügyintézését. A TASZ biztosítja a szükséges erőforrásokat, konzultációs és tanácsadói tevékenységet folytat a program keretein belül létrejött projektek megvalósításához, további fejlesztésekhez.

A TASZ céljának tekinti, hogy a program keretében megvalósuló projektekben való részvételi lehetőségeket hatékony módszerekkel közvetítse a non-profit szféra és a civil társadalmi szervezetek felé és mintegy összekötő kapocsként működjön a résztvevő felek között. Mivel viszonylag rövid ideje csatlakoztunk a programhoz, így az elmúlt fél év leginkább a program mélyreható értelmezésével és megismerésével zajlott. 2008. májusában részt vettünk Kisinyovban az East East: Partnerség Határok Nélkül Program két évente megrendezésre kerülő három napos találkozásán, ahol bemutatkoztunk mint a programhoz kapcsolódó új partner. Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy egy-egy rövid study tour jellegű látogatás keretében megismerjük a program többi intézményi partnerét is, mely mindenképpen hasznos lehet és nem utolsó sorban a program gyakorlati felhasználásának lehetőségeihez nyújthat hatékony segítséget, felvethet új ötleteket, elképzeléseket. Ezidáig sikerült ellátogatni Szlovéniába és megismerni a ljubljana-i Peace Institute (egy non-profit szervezet, Társadalom és Politikai Tanulmány Kutató Intézet) munkáját, strukturális felépítését. Lehetőség nyílt arra, hogy megtudjuk, hogy a Peace Institute-on belül, hogyan és mire használják az East-East Programot. A nyár folyamán

jártunk Litvániában, ahol megismerkedtünk a vilniusi Center for Geopolitical Studies központ munkájával is. A TASZ részt vett a 2008. szeptember 13-20. között három évente megrendezésre kerülő Lengyel Civil Kezdeményezések Fórumán Varsóban. A Fórum keretein belül idén ötödszörré gyűltek össze Lengyelország minden régiójából érkező civil szervezetek. A találkozó részeként megtartott "Res Publica Civilis" konferencián a CEE Trust anyagi támogatásával létrejött projekteket megvalósító civil szervezetek képviseltették magukat. A konferencián előadások, munkacsoportok és panel beszélgetések keretében zajlott a legfontosabb és aktuális lengyel civil szektort érintő kérdések, problémák megvitatása illetve a civil társadalom fejlődésével kapcsolatos stratégia kialakítása, lehetséges anyagi források, pályázati lehetőségek ismertetése.

Fontosnak tartjuk a kapcsolatfelvételt a hazai civil szervezetekkel is annak érdekében, hogy tájékoztassuk őket a programba való belépésünkről és a további együttműködés lehetőségeiről. Ezidáig két alkalommal sikeresen közvetítettünk magyarországi szakértőket egy-egy nemzetközi projektben való részvétel kapcsán. Az egyik projekt az „Orosz gáz Európában - vita az energiapolitikáról” címmel került megrendezésre Lengyelországban 2008. június 26-án, melyre az Energiaklubot kértük fel résztvevőként illetve a 2008. szeptemberében, Macadóniában „Az információs társadalom hatásai az ifjúsági média fejlődésére” címmel megrendezésre került konferenciára a Közösségfejlesztők Egyesületét ajánlottuk résztvevő partnerként.

2009. február 26-28. között szervezzük meg a budapesti Európai Ifjúsági Központban az első East East: Partnerség Határok Nélkül Program keretein belül megvalósuló konferencia-workshopunkat, melyre nyolc ország (Ausztria, Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovénia, Horvátország, Szlovákia, Bugária és Románia) betegjogi, HIV/AIDS jogokkal foglalkozó civil szervezetét és kormányzati döntéshozókat hívtunk meg. A konferencia témája és egyben célja, létrehozni és kiadni egy olyan átfogó EU-szintű egységesített betegjogi direktívát, melyet a nemzetközi, illetve az egyes országok tapasztalatait, meglátásait összegezve fogalmazzunk meg és melynek elfogadását javasolnánk minden egyes tagország nemzeti kormányzati szintjén is.

VIII. 2008-AS TASZ PEREK ÁLLÁSA

A TASZ egyik legfontosabb stratégiai perét, a Magyar Alkotmánybíróság ellen indított információszabadság-peret (melyet Magyarországon első és másodfokon is elvesztettünk) 2008 decemberében befogadta a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága. Számunkra pozitív döntés esetén ez lenne az első olyan per, melyben a Bíróság az Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikkelyét alkalmazza a közérdekű adatok megismerésének jogára, az eljárás és az ügy jelentősége ezért valóban rendkívüli. Döntés az ügyben 2009 tavaszán várható.

Szintén Strasbourgan az Emberi Jogi Bíróságon vár elbírálásra (az ügy befogadásra került) az per, amit a TASZ jogsegélyszolgálat a panaszos kérésére vitt az EJEB elé. A panaszost szabálysértési elzárás büntetésének töltése alatt egy jogsértő bírósági döntés megfosztotta a terhesség-megszakítás lehetőségétől, és gyermekének megszületésére kényszerített.

Fontosabb aktuális ügyek állása:

TASZ - ORFK	Közérdekű adat	Valamennyi ORFK rendelkezést és utasítást kértük. Ezek 90 %-át kiadta az alperes, a többi kiadása iránt indítottunk pert.	I. fokon a Fővárosi Bíróság néhány intézkedés átadására kötelezte az ORFK-t. Fellebbeztünk a maradékért. A II. fokon eljáró Fővárosi Ítéltábla visszaküldte az ügyet az I. fokra a tényállás tisztázása végett. II.fokon a pert megnyertük.
Kármán Irén (újságíró) - ORFK	Közérdekű adat	Az „olajügyekhez” kapcsolódó akták egy részét az ORFK feloldotta a titkosítás alól. Ezeket nyilvánosságra is hozták, de lényeges adatokat kitakartak a dokumentumokból. Állásponturnk szerint a titkosítás feloldása után	I. fokon a Főv. Bíróság előtt vesztettünk. A bíróság álláspontja szerint a kitakart adatok nem közérdekűek, a II. fokú bíróság helybenhagyta a döntést.

		nem lehet „visszatitkosítani” bizonyos részeket. Ezek megismerése érdekében indult a per.	
Gergely Zsófia (Újságíró, Origo) - GKM	Közérdekű adat	A Grippen vadászgépek vásárlásához kapcsolódó ellentételezések listáját kérte az újságíró, az Ellentételezési Bizottságot létrehozó és felügyelő minisztériumtól. Ezek kiadását az alperes megtagadta. Per indult.	I. fokon a Fővárosi Bíróság valamennyi általunk kért adat átadására kötelezte az GKM-et. Fellebbeztek, A Fővárosi Ítéletábla előtt szintén megnyertük a pert másodfokon, az adatok kiadása iránt kampányt indítottunk..
Magyar Animációs Filmesek Egyesülete (MAFE) – Magyar Televízió Zrt., Pannónia Filmstúdió	Közérdekű adat	A MAFE arra volt kíváncsi, hogy az MTV és a Pannónia milyen jogokkal rendelkezik néhány mesefigurával kapcsolatban. (TV Maci, Vízipók, Mekk Mester, stb.) Kérte az ezekre vonatkozó szerződéseket. Az alperesek nem válaszoltak az adatkérésre. Álláspontunk szerint ezek az alperesek közfeladatot ellátó szervezetek, így szerződéseik közérdekű adatnak minősülnek.	Az első tárgyalás a Fővárosi Bíróságon volt júniusban. Alperesek nem jelentek meg, a bíró arra kötelezte őket, hogy a következő tárgyalásra érdemi ellenkérelmet terjesszenek elő. A pert első fokon szeptemberben megnyertük.
BLIKK – MVM, MÁV, Magyar Posta, Nemzeti Vagyonkezelő, Szerencsejáték Zrt.	Közérdekű adat	A Blikk az alperesi cégek vezető tisztségviselőinek fizetésére, jövedelmére volt kíváncsi. A cégek megtagadták az adatok kiadását. Pert indítottunk. Álláspontunk szerint ezek az alperesek közpénzből működő szervezetek, így a kért adatok közérdekűnek minősülnek.	A keresetlevelet valamennyi alperessel szemben (pertársaság) beadtuk, a pert első fokon megnyertük.

<p>Tamás Bence Gáspár (újságíró, Index) – Fővárosi Önkormányzat (2 per)</p>	<p>Közérdekű adat</p>	<p>Az újságíró az épülő 4-es Metró hatástanulmányának részleteit kívánta megismerni. Ki is kérte ezeket az adatkezelő alperestől, aki a kiadást megtagadta. Ezért indult a per.</p>	<p>Az első tárgyaláson a PKKB bírāja elutasította a keresetet arra hivatkozva, hogy az elkészt, ugyanis bár a rendelkezésre álló határidő utolsó előtti napján adtuk postára, de a határidő letelte után egy nappal érkezett. A végzés ellen fellebbeztünk, II. fokú döntés még nem született. Közben újabb adatkérés nyomán újabb pert indítottunk, lényegében azonos kérdésekkel.</p>
<p>Lát-Kép Egyesület – Centrum Parkolótársaság</p>	<p>Közérdekű adat</p>	<p>A felperes közérdekű adatkérésében arról kért információt, hogy a Centrum mennyi bevételt szerzett az elmúlt 6 évben és ezeket mire fordította. Alperes nem válaszolt. Bepereltük őket.</p>	<p>A PKKB több tárgyalás után keresetünknek helyt adott, kötelezte a Centrumot az adatok kiadására. Sajnálatos módon a pert – bár azt másodfokon is megnyertük – felülvizsgálati eljárásban elvesztettük, de a felperes egyesület kérésére némileg módosítva az eredeti adatkérésen, ismét pet indítottunk.</p>
<p>Greenpeace Magyarország – Szegedi Paprika Rt. (feljelentő)</p>	<p>büntető</p>	<p>A Greenpeace néhány, Szegedi Paprika által gyártott konzervre matricákat ragasztott különböző bevásárló központokban, arra figyelmeztetve a vásárlókat, hogy a termék génkezelt összetevőt tartalmaz. A cég ezért tett büntetőfeljelentést. Mi védjük a szervezet 11</p>	<p>Az első tárgyaláson (PKKB) a két fél meghallgatása zajlott le. Azóta eltelt közel egy év, és semmi sem történt. Új tárgyalási határnap sincs.</p>

		tagját.	
Thürmer Gyula (elnök, Munkáspárt) – Fővárosi Bíróság (feljelentő)	büntető	A Föv. Bíróság azért tett feljelentést, mert a Munkáspárt elnöksége politikainak nevezte a bíróság egyik ítéletét. Mi a pártelnök védelmét látjuk el.	I. fokon a Székesfehérvári Bíróság az elnökség tagjait bűnösnek találta. Fellebbezésünket követően, a II. fokú, Fejér Megyei Bíróság felmentő ítéletet hozott. Harmadfokon 2008 őszén az összes vádlott felmentését értük el, a per ezzel végetért.
Zsidai Péter (újságíró, Magyar Nemzet) – Fővárosi Önkormányzat, BKV	Közérdekű adat	Az újságíró azt kérdezte az alperesektől, hogy milyen szerződéseket és milyen értékben kötöttek tanácsadó cégekkel. Az alperesek az adatok és szerződések kiadását megtagadták.	I. fokon a PKKB tanácsa kötelezte az alpereseket a szerződések kiadására. A BKV ki is adta azokat, a Főváros fellebbezett az ügyben.
Magyar Helsinki Bizottság – Szoc. és Munkaügyi Minisztérium	Közérdekű adat	A Helsinki Bizottság meg kívánta ismerni az egyik pályázat elbírálását megalapozó bizottsági döntés jegyzőkönyvét. Ennek kiadását az alperes megtagadta. Pert indítottunk.	Az ügyet első fokon megnyertük.
TASZ – Nemzeti Biztonsági Felügyelet	Közérdekű adat	A TASZ meg kívánta ismerni néhány „nem minősített” NATO direktíva tartalmát. Álláspontunk szerint ezen dokumentumok – ahogy megjelölésük is mutatja – közérdekű adatnak minősülnek.	I. fokon (Fővárosi Bíróság) és II. fokon (Fővárosi Ítéltábla) is veszítettünk. Felülvizsgálati kérelmet terjesztettünk elő, döntés még nincs.
TASZ – Fővárosi XIII. és I. kerületi önkormányzat	Közérdekű adat	A TASZ csaknem valamennyi fővárosi kerulettől kikérte a körzetében működő	Legutolsó perünkben a korábbi döntésekkel némileg ellentétes döntést hoztak az eljáró

		térfigyelő kamerarendszer telepítési, működtetési adatait. Valamennyi pert megnyertük, az illetékes kerületek az adatokat kiadták.	bíróságok (I. fok PKKB, II. fok Fővárosi Bíróság). Felülvizsgálati kérelmet terjesztettünk elő, döntés még nincs.
XY magánszemély képviselése	büntető	A TASZ által képviselt szülő megtagadta, hogy gyermekének a kötelező védőoltást beadják. Ellene büntetőeljárás indult. Álláspontunk szerint ezeket az eseteket nem büntetőjog eszközeivel kell kezelni.	Az hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság I. fokon a vádlott szülőt bűnösnek találta és elítélte. Fellebbezést terjesztettünk elő.
XY magánszemély képviselése	Munkaügyi per	Ügyfelünket egészségügyi állapota, pszichiátriai betegsége miatt bocsátották el, rendkívüli felmondással munkahelyéről. A TASZ szerint, ezzel diszkriminációt valósítottak meg, ezért vállaltuk a felperes képviselését.	A rendkívüli felmondás jogszerűtlenségét – közbenső ítélettel – az I. és a II. fokú bíróság is megállapította. A munkavállalónak járó pénzösszegről szól a perbeli vita, jelenleg - az I. fokú ítélet, és az alperesi fellebbezést követően – a II. fokú bíróság előtt.

IX. VIDEÓ PROGRAM

A TASZ videó programja 2008-ban 38 filmet készített. Ebből 15 magyar nyelvű, 24 angol, egy orosz és egy grúz nyelvű nyelvű, a nemzetközi közönségnek készült film.

A program egy munkatársat alkalmazott, aki önállóan vagy a drogpolitikai program vezetőjével és a TASZ elnökével közös rendezésben készítette el a filmeket. A filmekre a forrást producerként a TASZ elnöke teremti elő.

A program láthatóan hiánypótló volt a nemzetközi drogpolitikai életben. Gyakorlatilag az első lehetőség arra, hogy a szélesebb közönség videón kaphasson bepillantást nemzetközi drogpolitikai folyamatok történéseibe, és elsőkézből értesüljön a legfontosabb eseményekről. A program olcsón, jó minőségben tud előállítani filmeket, melyeket a videó megosztó oldalakon (Youtube, Vimeo, Google Video) bárki ingyen megtekinthet, letölthet és felhasználhat saját érdekérvényesítő munkájában.

Fontos tapasztalatunk volt, hogy sikeresen tudunk együttműködni más, külföldi civil szervezetekkel is, olyanokkal is, amelyeknek a nyelvét nem is beszéljük. Ilyen siker volt a grúziai **Alternative Georgia** szervezettel készített „Looking for an Alternative” című filmünk, amely a grúziában jelenleg zajló utcai drogtesztelés emberi jogi jogsértéseire hívja fel a közvélemény figyelmét. A TASZ a filmet az Alternative Georgia kampánya számára készítette. A vágóasztalon van jelenleg egy hasonló együttműködésből született film a kirgizisztáni ártalomcsökkentés fejlődéséről az **Adilet** nevű szervezettel.

A TASZ által életre hívott **Európai Drogpolitikai Kezdeményezés (EDPI) partnereivel forgattunk** eddig Dániában és Hollandiában, és tervezzük, hogy filmezzünk Svédországban, Lengyelországban, Bulgáriában és Csehországban is. Az itt készült filmek a 2009. márciusi ENSZ drogügyi csúcstalálkozóra készülnek (High Level Segment és CND) ahol az emült 10 év ENSZ drogpolitikai sikereit illetve kudarcait tekintik át (ti. 10 évvel ezelőtt egy drogmentes világ létrehozását tűzték ki célul).

Nemzetközi filmek

2008-ban az elkészült 26 idegen nyelvű filmünk a TASZ drogpolitikai programjával kapcsolatos témákat dolgozott fel.

Kiemelt jelentőségű nemzetközi filmjeink, és fontosabb események:

CND 2008

A TASZ munkatársai részt vettek a 2008-as ENSZ kábítószerügyi tanácskozáson (CND) bécsben, ahol öt filmet is készítettünk. Köztük van az eddigi legsikeresebb, a „**Silenced**

NGO Partner”, melyet Antonio Maria Costa fő drogellenes hivatalnok és Frederick Polak holland pszichiáter vitájáról. Ezt a videót ma már **több mint 80 ezren látták** (46 ezren a saját [Youtube oldalunkon](#) és több mint 40 ezren olyan oldalakon ahova mások feltöltötték), hatására **több száz tiltakozó levelet kapott** az ENSZ drogügyi irodája, így Mr. Costa volt az első igazgató, aki **a film és a levelek miatt** szükségét érezte, hogy személyesen is ellátogasson egy holland coffee shopba.

A tiltakozó levelek gyűjteményét lásd itt:

<http://www.drogriporter.hu/en/node/946>

Az eseményen forgattunk még három filmet arról, hogy a nemzetközi civil közvélemény prominens képviselői hogyan értelmezik a Mr. Costa által a nyitó beszédben elmondottakat. Szintén ezen az eseményen nyílt lehetőségünk arra, hogy interjút készítsünk **Mr. Felipe L. Cáceres-szel, a bolíviai védelmi miniszterrel**, aki a koka levél legális kereskedelméért folytatott harcukat mutatja be.

Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencia

Az ártalomcsökkentő konferencián bevezetett újdonságunk az volt, hogy az aznap forgatott anyagot este megváltuk s reggel már elérhető volt az interneten a közönség számára. A konferencián összesen nyolc filmet készítettünk. Köztük **van Mr. Polak és Mr. Costa vitájának folytatása**, valamint a **résztevők kérdései Costához**. Az egyik legérdekesebb film amit itt készítettük arról szól, hogy miért osztja meg a következő ártalomcsökkentő konferencia helyszíne a résztvevőket – 2009 májusában ugyanis **Thaiföldön lesz a konferencia**, ahol a kormány utasítására 2003-ban több mint 2300 embert gyilkolt meg a rendőrség a drogháború nevében. A konferencia résztvevői az ellenérveket és érveket mondják el nekünk. A többi filmünk a konferencia különböző, például az Ibogain terápia lehetőségeiről szóló előadásokat tartalmazza.

Beyond 2008

2008 júliusában részt vettünk a drogokról rendezett globális civil fórumon Bécsben, ahol hat filmet készítettünk. A konferencián részt vevő proibicionista Drug Free Amerika szervezet kérésére **kitiltottak minket a teremből**, de a konferencia három napját 10 percen összefoglaló filmünkben ezt is bemutatjuk. A folyosón készült interjúkban a nemzetközi ártalomcsökkentő mozgalom és a tiltó politika civil híveinek érveit ütköztetjük egymással az **iskolai drogtesztelés**, az **amerikai drogháború**, az **ártalomcsökkentés valódi jelentése az absztinencia mint célkitűzés prioritásának szükségessége vagy szükségtelensége** és a drogmentes világ mint utópia kérdéséről.

Looking for an Alternative – a bevezetőben már bemutattuk a grúz szervezettel készült filmünket.

Miért mond nemet Oroszország a metadonra?

Ez, az orosz civilek között igen sikeres film a Moszkvai AIDS konferencián készült, a résztvevőket kérdeztük arról, hogy vajon miért nem elérhető, sőt tilos még mindig Oroszországban a WHO által étfontosságú gyógyszernek tartott metadon, és egyáltalán a helyettesítő terápia.

Az idegen nyelvű filmjeink gyűjteménye és rövid leírásuk, valamint a hozzájuk vezető hiperhivatkozások itt láthatók:

2009-01-14	Smoking without Borders
http://tasz.hu/en/drugtourism	
	A hollandiai drogturizmusról készült film, a TASZ Európai Drogpolitikai Kezdeményezésének keretében, a 2009-es ENSZ drogügyi csúcstalálkozóra készülő sorozat része.
2008-11-07	Looking for an Alternative
http://tasz.hu/en/hclu-tv/georgia	
	A grúziai drogpolitikát feldolgozó film, az Alternative Georgia nevű grúz civil szervezettel együttműködésben. A film az Alternative Georgia drogpolitikai kampányához készült, mellyel a grúz utcai drogtesztelés gyakorlatának tarthatatlan helyzetére hívja fel a figyelmet. <i>Grúz nyelven, angol felirattal</i>
2008-09-23	Why Russia Says No To Methadone?
http://tasz.hu/en/hclu-tv/russiamethadone	
	Film arról, hogy miért nincs még mindig oroszországban metadon kezelés heroinhasználóknak, annak ellenére, hogy ez a szer szerepel az ENSZ Egészségügyi Világszervezetének létfontosságú gyógyszer listáján. A felvételek a Moszkvai AIDS konferencián készültek. A film az orosz ártalomcsökkentő hálózat szerint a legjobb eddig készült film a témában. <i>Orosz nyelven, angol felirattal</i>
2008-09-08	The True Meaning of Harm Reduction
http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_7	
	Mi az ártalomcsökkentés valójában? A 2008 július 7-9-én Bécsben tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferencia résztvevőivel készített interjúk, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 7. darabja
2008-07-30	War on Drugs - the new Jim Crow?
http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_6	
	A Drogháború - az új Jim Crow? A drogháború következményeiről Amerikában, különösen arról, hogy hogyan érinti az Afro-amerikai lakosságot. A 2008 július 7-9-én Bécsben tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferencia résztvevőivel készített interjúk, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 6. darabja
2008-07-30	Student Drug Testing
	A Drogtesztelésről a diákok között. A 2008 július 7-9-én Bécsben tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferencia résztvevőivel készített interjúk, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 5. darabja
2008-07-29	Abstinence first?
http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_4	
	Vajon az absztinencia az elsődleges célkitűzés? A 2008 július 7-9-én Bécsben tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferencia résztvevőivel készített interjúk, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 4. darabja
2008-07-23	A Drug Free World - Could We Do It?
http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_3	
	Nemes cél vagy veszélyes utópia a drogmentes világ? A 2008 július 7-9-én Bécsben

	tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferencia résztvevőivel készített interjúk, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 3. darabja
2008-07-23	3 days in 10 Minutes
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_2
	Három nap tíz percben. Összefoglaló a A 2008 július 7-9-én Bécsben tartott Globális Civil Fórum a drogokról, Beyond 2008 nevű konferenciáról. A résztvevőkkel készített interjúkkal, az ENSZ épületéből. A Beyond 2008 filmek 2. darabja
2008-07-04	Beyond 2008 - Press conference in Budapest
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/beyond2008_1
	Sajtótájékoztató az ENSZ társaság épületébeől a drogellenes napon. Az előadók között Dr. Bayer István, Sárosi Péter és Tongue Éva.
2008-06-13	The Ibogaine Session
	A Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencia Ibogain szekciójának előadásai, 4 film. Az előadók között Howard Lotsof, Dr. Alex Wodak, Clare Wilkins és Dimitri Mugianis.
2008-05-26	Polak's question: Round 3
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/polaksquestion
	A Barcelonában rendezett 2008-as Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencián folytatódott a holland pszichiáter Freek Polak és a UNODC vezetője Mr. Costa közti, a sikeres „Silenced NGO Partner” filmben bemutatott vita.
2008-05-16	Thailand: Opportunity or Obscenity?
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/ihrc_thaiissue
	Thaiföld – lehetőség vagy obszcenitás. A Barcelonában rendezett 2008-as Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencia résztvevőinek megosztott véleményei arról, hogy vajon a következő konferencia helyes-e hogy azon a Thaiföldön lesz, ahol a kormány utasítására 2003-ban több mint 2300 embert gyilkolt meg a rendőrség a drogháború nevében. Melyek az érevek mellette és ellene?
2008-05-16	Questions from a Parallel Universe
	http://tasz.hu/en/node/811
	A Barcelonában rendezett 2008-as Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencia résztvevőinek kérdései Antonio Maria Costához az ENSZ kábítószer-ügyi szerve, a UNODC vezetőjéhez.
2008-05-13	Opening Day in Barcelona at the 2008 Harm Reduction Conference
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/barcelona_1
	Prof. Paul Hunt, az ENSZ egészséghez fűződő jogokkal kapcsolatos különleges megbízottjának nyitó beszéde a 2008-as Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencián a drogpolitika és emberi jogok kapcsolatáról, arról, hogy az emberi jogok feljebb valók a drog kontroll céloknál.
2008-05-04	Coca Leaf: The Heritage of the Andes
	http://tasz.hu/en/hclu-tv/coca
	Interjú Mr. Felipe L. Cácare-szel, a bolíviai védelmi miniszterrel, aki a koka levél legális kereskedelméért folytatott harcukat mutatja be. A 2008-as ENSZ kábítószerügyi fórumon készített felvétel.

2008-03-21	Challenging Mr. Costa's Opening Remarks
http://tasz.hu/en/hclu-tv/challengingcosta	
	3 film a 2008-as CND-ről, melyekben szakértők elemzik és kritizálják Mr. Costa beszédét. Az elemzők közt szerepelnek Casia-Malinowska Sempruch, Daniel Wolfe az OSI IHRD igazgatói, A filmek címei: Mr. Costa and his NGO Critiques Is the world drug problem contained? Lunatics or Reformers?
2008-03-15	Silenced NGO Partner
http://tasz.hu/en/hclu-tv/silencedngopartner	
	Az eddigi legsikeresebb filmünk, amelyet 2008 márciusában az ENSZ Kábítószerügyi Bizottságának (CND) ülésén készítettünk Antonio Maria Costa fő drogellenes hivatalnok és Frederick Polak holland pszichiáter vitájáról. Ezt a videót ma már több mint 60 ezren látták (46 ezren a saját Youtube oldalunkon és több mint 20 ezren olyan oldalakon ahova mások feltöltötték), hatására több száz tiltakozó levelet kapott az ENSZ drogügyi irodája, így Mr. Costa volt az első igazgató, aki szükségét érezte, hogy személyesen is ellátogasson egy holland coffee shopba. A tiltakozó levelek gyűjteményét lásd itt: http://www.drogriporter.hu/en/node/946
2008-03-06	Michael Jourdan on heroin prescription in Denmark
http://tasz.hu/en/hclu-tv/denmark	
	Michale Jourdan filozófus arról, hogy miért lesz 2009-től Dániában heroin orvosi felírásra elérhető a függők egy része számára. A felvétel a Drug Policy Alliance éves drogpolitikai konferenciáján készült, New Orleans-ban.
2008-02-21	Sam Sullivan: Drug Addiction as a Management Issue
http://tasz.hu/en/hclu-tv/sullivan	
	Vancouver polgármestere a kábítószer-függőség humánus megközelítéséről és az értalomcsökkentésről. A felvétel a Drug Policy Alliance éves drogpolitikai konferenciáján készült, New Orleans-ban.

A filmekhez tartozó hiperhivatkozások a TASZ oldalára mutatnak, a filmek teljes gyűjteményének helyére. A filmek eredetileg a drogriporter.hu oldalunkon jelentek meg, így a kommentek is ott olvashatók. Ezek a TASZ oldalak alján szereplő hivatkozásokra kattintva érhetők el.

Magyar nyelvű filmek

A magyar nyelvű filmek többsége a TASZ által képviselt ügyek bírósági tárgyalásainak bemutatása. A filmekben bemutatjuk a – többnyire adatkérés megtagadása miatt indított – perek bírósági ítéleteit, a bíró indoklását, és ügyvédünk kommentárját az esetekhez. Más esetekben a különböző magyar drogpolitikai konferenciák előadásait töltjük fel honlapunkra, hogy azok számára is elérhető legyen az információ, akik nem voltak ott a konferencián. A magyar nyelvű filmjeink gyűjteménye és rövid leírásuk, valamint a hozzájuk vezető hiperhivatkozások itt láthatók:

2008-11-20	A Magyar Addiktológiai Társaság és a Connections konferenciája
http://drogriporter.hu/hu/bortonkonf	
	A konferencián elhangzott 4 előadás teljes anyagai. Az egyik előadás a videó program vezetőjének elpadása egy börtönkutatásról.
2008-10-29	Aktív polgár kampány
http://tasz.hu/hu/informacioszabadsag/gripen3	
	Az Aktív polgár kampányhoz, amely a gripen vadászgépek ellentételezésével

	kapcsolatos állami titkolózásra hívta fel a közvélemény figyelmét kiegészítő videó anyagokat készítettünk. Az egyik film egy green screen előtt felvett felhívó darab Bakáts Tiborral.
2008-09-19	Lát-Kép Egyesület vs. Centrum Parkoló Kft. 2:0
	http://tasz.hu/hu/informacioszabadsag/parkolo_2
	A felperes LÁT-KÉP Egyesület azt kívánta megtudni a Centrum Parkoló Rendszer Kft-től (Centrum), hogy a hozzá befolyt parkolási díjakból a Centrum 2003. óta mire, és mennyit költött, valamint hogy a fenti időszakban milyen egy millió forint feletti kifizetéseket eszközölt. A Centrum az adatok kiadását megtagadta, ezért a Látkép a TASZ segítségével bírósághoz fordult. A film a tárgyalást mutatja be.
2008-09-10	Origo vs. GKM 2:0
	http://tasz.hu/hu/informacioszabadsag/gripen2
	Győzött a nyilvánosság a kormánnyal szemben - A Fővárosi Ítéltábla úgy döntött, hogy a Gazdasági és Környezetvédelmi minisztérium 2007-ben jogszerűtlenül tagadta meg a Gripen-vadászrepülőgép üzlettel kapcsolatban a svéd fél által vállalt közel 200 milliárd forintos ellentételezési kötelezettséggel kapcsolatos adatok kiadását, így azokat nyilvánosságra kell hozni. A tárgyalásról készült film.
2008-07-06	Látkép vs. Centrum parkolóház Kht.
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/latkep_2
	A Látkép vs. Centrum ügy második fordulója, bírósági felvétel.
2008-06-27	Droglátó – a videó
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/droglato
	A TASZ videója a Kék Pont médiahack kampányáról
2008-06-24	Mi a sorsa a parkoló-millárdoknak?
	http://tasz.hu/hu/informacioszabadsag/parkolo
	Lát-Kép Egyesület és a TASZ a Centrum Kft. Első fokú perről készített film.
2008-05-06	Kármán Irén kontra ORFK 0:1
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/karmanirenelsofok
	Első fokon veszítettünk a Kármán Irén oknyomozó újságíró képviselőjében indított közérdekű adatot kérő perben. A bírósági tárgyalásról készített felvétel.
2008-04-26	Kiadták. Nem adták. Kiadják?
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/karmanirenelsofok
	A Pesti Központi Kerületi Bíróság első fokú ítéletében kimondta, hogy fővárosi önkormányzatnak ki kell adnia az újságíró által kért szerződéseket. Bírósági felvétel.
2008-04-23	Az adatkezelő nem kezel adatot
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/34
	Földes Ádám vs. Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, bírósági felvétel.
2008-03-12	Munkáspárt vs. Fővárosi Bíróság Elnöke
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/33
	A Fővárosi Bíróság elnökének feljelentése nyomán a Munkáspárt elnökségi tagjai ellen rágalmozás miatt emeltek vádat. Bírósági film.
2008-02-25	[origo] vs. GKM 1:0
	http://tasz.hu/hu/tasz-tv/32
	A TASZ képviselőjével az [origo] első fokon pert nyert a Gazdasági és Közlekedési

X. ÜGYVÉDHÁLÓZAT

A TASZ információszabadság ügyvédhálózata 2008. szeptemberében kezdte meg munkáját. A kezdeményezés célja elsődlegesen, hogy a vidéki önkormányzatok döntéshozatala és gazdálkodása, jobban átláthatóvá váljon, a helyi sajtó, a civil szervezetek, illetve a közügyekben érdekelt állampolgárok számára. Az ügyvédhálózat létrehozásával lehetőség nyílt arra, hogy az ország egész területén bárki jogi segítséget kapjon közérdekű adatok megismerésével kapcsolatos ügyekben. Az ügyvédek ingyenes jogi segítséget nyújtanak a hozzájuk forduló állampolgároknak, újságíróknak, valamint peres és peren kívüli képviselőket látnak el.

Előzmények

A programban részt venni kívánó ügyvédek 2008 júliusától jelentkezhetnek a TASZ –nál. A közel 30 jelentkező ügyvéd közül régióként egy-egy ügyvéd került kiválasztásra. A pályázatok elbírálása után az együttműködő ügyvédeknek szakmai felkészítést, oktatást szerveztünk. Az előadásokat a TASZ információszabadság ügyekkel foglalkozó kollégái, ügyvédei tartották. Az előadások és tematikus beszélgetések témái érintették a közérdekű adatokkal kapcsolatos hatályos magyar joganyag egészét, valamint az infószabadság perek speciális perjogi kérdéseit.

Az ügyvédhálózat működése

Az együttműködő ügyvédek augusztus végén, szeptember elején kezdték meg a munkát. A TASZ vállalta, hogy a partner ügyvédeknek szakmai és médiatámogatást nyújt. Ennek keretében szeptember 28-án az információszabadság világnapon országos sajtóközleményben tájékoztattuk a közvéleményt a kezdeményezésről. Októberben felvettük a kapcsolatot a 20 megyei civil szolgáltató központtal, valamint a Nonprofit Információs és Oktató Központtal (NIOK), akik hírlevelükben adtak tájékoztatást hálózat indulásáról, céljáról az együttműködő ügyvédek elérhetőségeiről. Novemberben az interneten minden regionális civil portálon is megjelent egy-egy cikk az ügyvédek elérhetőségével együtt. 2008 év végére elkészült az ügyvédhálózat weboldala a www.tasz.hu/ugyvedhalo. Az oldal folyamatosan bővül letölthető dokumentumokkal, hírekkel. Lefedettséget, ügyvédek

Az ügyvédhálózat országos lefedettségét regionális alapon szervezett hálózat biztosítja, úgy, hogy a Közép-magyarországi Régióban továbbra is a TASZ jár el infószabadság ügyekben.

RÉGIÓK	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Közép-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak-Mo régió
ÜGYVÉD	dr. Szendrő-Németh Tamás	dr. Komlódi András (TAKA)	dr. Szabó Géza	dr. Molnár Iván	dr. Bodnár Beáta	dr. Máté Edit
Iroda	Szombathely	Pécs	Veszprém	Szolnok	Szarvas	Kazincbarcika

A Dél-dunántúli régióban együttműködő partnerünk egy kifejezetten információszabadsággal foglalkozó társadalmi szervezet, a Társaság a Közérdekű Adatokért (TAKA).

Ügyek

A hálózat ügyvédeivel folyamatos az e-mail és telefonos kommunikáció. Az ellátott ügyekről, folyamatos a tájékoztatás, szakmai kérdésekben média megjelenésekkel kapcsolatos kérdésekben minden esetben konzultálunk. Az internetes közzétételhez rendelkezésre állnak a fontosabb dokumentumok pdf. formátumban is.

Az ügyvédek megkeresései legfőképpen állampolgároktól, kisebb helyi közösségektől, újságíróktól, civil szervezetektől származnak. Egy esetben önkormányzati képviselőtől érkezett megkeresés.

2008 szeptember óta a TASZ együttműködő ügyvédei összesen 17 esetben jártak el információszabadság ügyekben. Ebből hat esetben tájékoztatást, jogi tanácsot adtak, hat ügyben indult per, a további öt ügyből kettőben az adatigénylésnek eleget tett a megkeresett, három ügyben pedig a meghatalmazást 2008. évben kapta az ügyvéd, de az adatigénylésre csak 2009-ben került sor. A hat indított perből jelenleg három folyamatban van, két esetben pedig ügyvédünk első fokon pernyertes lett, egy esetben jogerősen pert nyertünk. A nyertes perekben az ítéletek már 2009-ben születtek. A tárgyalásokról a TASZ sajtóközleményt ad ki, és a helyi sajtóban is nagy érdeklődés kíséri az ügyeket. Konkrét ügyvédhálózatos ügyről adott hírt már a nyugat.hu, a nonprofit.hu, jogiforum.hu, a hirextra.hu internetes portál, illetve nyomtatottan a Szeged Ma, a Vas Népe (Szombathely) és a Veszprémi Napló.

Néhány konkrét ügy

1) A Szova Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Zrt. ellen indított pert egy magánszemély, aki az önkormányzati tulajdonú cég Szervezeti és Működési Szabályzatát, Adatkezelési Szabályzatát valamint a fizető parkolók üzemeltetésével kapcsolatos egyéb dokumentumokat kérte kiadni. A cég arra hivatkozott a perben, hogy a dokumentumokat nem áll módjában kiadni, ugyanis a cég a parkolás gazdálkodásával kapcsolatban nem közfeladatot lát el. A per még folyamatban van.

2) Önkormányzati képviselő saját önkormányzatának jegyzőjéhez intézett közérdekű adatigénylő megkeresést. A képviselő Úr a tanácsadói szerződések másolatát kívánta megszerezni. A jegyzőasszony a képviselőtestület elé terjesztette az ügyet, mely akként foglalt állást, hogy a képviselő kérelmét nem támogatja, a képviselők részére csak az iratokba való betekintés biztosított. Az indok az volt, hogy az iratok kiadása politikai csatározások eszközévé válhat. Az ügyvéd által megfogalmazott adatigénylés után határidőn belül kiadta az önkormányzat a kért szerződéseket.

3) Magánszemély fordult a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatához, hogy Veszprémben, önkormányzat tulajdonában lévő egy már működő sportlétesítmény uszodaszárnyának bővítésével kapcsolatos építési engedélyezési dokumentációt, valamint hatástanulmányt az önkormányzat adja ki. A válasz elutasítás volt, az indok, hogy erre az eljárásra nem vonatkozik a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok

nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény. Ügyvédünk bírósághoz fordult és egyben az Adatvédelmi Biztos véleményét is kérte az ügyben. Az Adatvédelmi Biztos tekintettel arra, hogy per van folyamatban, állásfoglalást nem, azonban tájékoztatást adott az ügyben. Tájékoztatása szerint amennyiben az ingatlan önkormányzati tulajdonú területen helyezkedik el, a beruházás megvalósításához kapcsolódó engedélyezési eljárás során keletkezett valamennyi adat közérdekű adat. Az önkormányzat a perben továbbra is tartja magát eredeti álláspontjához. A per első fokon folyamatban van.

4) Másodfokon kapcsolódott be a TASZ együttműködő ügyvédje abba az ügybe, amit egy magánszemély indított a Szegedi Önkormányzattal ellen. A Szegedi Jazz Napok 2005., 2006. és 2007. évi megrendezésével kapcsolatban a szerződések teljesítésére, támogatásokra vonatkozó adatokat, az elszámolásokat, az elszámolásokhoz becsatolt számlákat kérte kiadni. Az önkormányzat szintén azzal védekezett, hogy a kért adatok nem közérdekű adatok, valamint, hogy azok olyan adatokat tartalmaznak, amelyek sértik az érintett gazdasági társaságok érdekeit. A felperes első fokon vesztett, másodfokon jogerősen azonban megnyerte a pert, mert a másodfokú bíróság azt mondta ki, hogy a kért adatok közérdekű adatnak minősülnek, az önkormányzat köteles azokat kiadni.

XI. EGYÉB ÜGYEK

A Zsanett-ügy kivizsgálására létrejött Szakértői Bizottság

A Bizottság a TASZ felhívására jött létre 2008 tavaszán. Tagjai ismert büntető- és büntetőeljárás-jogászok, akik vállalták, hogy az ügyben keletkezett iratokat tanulmányozva véleményt fogalmaznak meg a Zsanett-ügy során a hatóságok fellépéséről és az eljárási cselekmények és intézkedések szak- és jogszerűségéről.

A Bizottság tagjai¹:

dr. Dénes Balázs, jogász, Társaság a Szabadságjogokért

dr. Fantoly Zsanett Ph.D, egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, ÁJK, Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék

dr. Fazekas Tamás, ügyvéd, Magyar Helsinki Bizottság

dr. Hack Péter Ph.D, egyetemi adjunktus, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék

dr. Herke Csongor Ph.D, tanszékvezető egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, ÁJK, Büntető Eljárásjogi és Kriminálisjogi Tanszék

dr. Németh Zsolt Ph.D, tanszékvezető főiskolai tanár, Rendőrtiszti Főiskola, Közbiztonsági Tanszék

dr. Pelle Andrea ügyvéd, Társaság a Szabadságjogokért

dr. Róth Erika Ph.D, tanszékvezető egyetemi docens, Miskolci Egyetem, ÁJK, Büntetőjogi Tudományok Intézete.

Az ügy rövid összefoglalása:

2007. május 4-én egy fiatal lány, E. Zsanett feljelentést tett egy budapesti kerületi rendőrkapitányságon. Állítása szerint aznap hajnalban 5 intézkedő rendőr közül egy igazoltatás során két rendőr megerőszakolta. Zsanettet először több rendőri szerv is meghallgatja, majd végül még feljelentése napján átteszik ügyét az illetékes Nyomozó Ügyészségre.

A hatóságoknak közel két hétbe telik, mire azonosítani tudják, kik lehetnek az érintett rendőrök az ügyben, ennek megfelelően a tárgyi bizonyítékok lefoglalására csak hetekkel az esemény után kerül sor. A meggyanúsított rendőrök első vallomásukban azt állítják, Zsanettnél nem voltak iratok, ezért őt hazakísérték, éppen ezért nem is erőszakolhatták meg a kérdéses időpontban. A rendőrök vallomása kezdetben nem teljesen egybehangzó (az ötből két rendőr például eleinte azt vallja, hogy a sértettnél voltak iratok, csak azok nem voltak rendben). Később a vallomások egybehangzóvá válnak. Az ügyben ahelyett, hogy a kötelességzegés szolgálatban bűncselekmény észlelésekor áttennék az eljárást az

¹ dr. Tóth Mihály bizottsági tagságát a Zsanett-ügy végleges befejezéséig szünetelteti.

illetékes katonai ügyészségre, párhuzamosan indítanak egy katonai büntetőeljárást, amely csak a kötelelesség szolgálatban bűncselekményt vizsgálja.

Zsanett a feljelentés napján saját nőgyógyászához küldik vizsgálatra, a Magyarországon dolgozó, de külföldi származású orvos nem vesz fel látlevelet, és szakszerűtlen kifejezéseket használ vizsgálati véleményében. Később az ő vizsgálati eredménye alapján egy szakértő azt állítja, a sértett sérülései nem keletkeztek az általa elmondott módon, egy másik orvosszakértő szerint azonban igen. Hasonló ellentmondások fedezhetők fel az ügyben dolgozó két igazságügyi pszichológus szakértő véleményében is: az első, a hatóság által kirendelt (és a sértett szavahihetőségét megkérdőjelező orvosszakértővel egy helyen dolgozó) pszichológus szakértő szerint a sértett nem mond igazat, a másik, a sértett felkérésére őt megvizsgáló szakértő szerint igazat mond, és bizonyosan erőszak áldozata. Az eljáró hatóság a bizonyítékok közül csak az első pszichológiai szakvéleményt veszi figyelembe.

A nyomozást végül a rendőrök ellen az erőszakos közönség ügyében bűncselekmény (és nem bizonyíték) hiányában megszüntetik. A katonai büntetőeljárásban a szolgálati hely elhagyása miatt a rendőröket első fokon elítélik, ezzel ítéleti szintre emelve a védekezésük alapjául szolgáló történetet. Zsanett ügyében hamis vád miatt ismeretlen tettes ellen nyomozás indul, 2008 júliusában kap egy gyanúsított ídézt, de egy nappal a kihallgatás előtt jelzik neki, nem kell megjelennie, azóta ebben az ügyben nem történt semmi. Jelenleg Zsanett pótmagánvádlóként lép fel az ügyben, a büntetőeljárásban 2008. november 17-től tárgyalásokat tűzött ki a bíróság.

Az I. sz. Bizottsági jelentésről²:

A Bizottság szakmai észrevételei szigorúan az iratok alapján készültek, és kizárólag azt vizsgálják, hogy az eljáró hatóságok az eljárási szabályok megtartásával, helyes értelmezésével, és azoknak az ésszerűség szabályai szerinti alkalmazásával, valamint valóban elfogulatlanul jártak-e el. A Bizottság munkája és jelentései nem térnek ki arra, hogy az eljárás tárgyát képező bűncselekményeket elkövették-e. Az eljárás alapját jelentő bűncselekményeknek csupán abban a vonatkozásban van jelentősége, hogy közülük két bűncselekmény, az erőszakos közönség és a hivatali vesztegetés is rendkívül nehezen bizonyítható cselekmények, amelyek esetén a hatóságoknak különös gonddal kell eljárniuk. Mindkét bűncselekményre igaz, hogy a személyi bizonyítási eszközök alapján szinte lehetetlen pontos tényállást rekonstruálni. Ez különösen igaz azokban a helyzetekben, amikor az egyik oldalon öt könnyűszerrel összebeszélő, és teljes érdekezésszerűségben cselekvő rendőr gyanúsítottal szemben egyetlen sértett vallomása szerepel.

² A Bizottság az ügy tanulságait levonva az eljárások teljes befejezése után további jelentéseket tervez megjelentetni, többek közt a rendőrök ellen folyó büntetőeljárások és a nemi erőszak áldozatául esett sértettek büntetőeljárásbéli kezelésével kapcsolatosan.

A Bizottság leszögezi, hogy még a legalaposabb, leglelkiismeretesebb, legszakszerűbb, és legtisztességesebb eljárás mellett is elképzelhető, hogy egy adott bűncselekmény elkövetésére nem sikerül kellő számú, vagy kellő súlyú bizonyítékot találni, és ilyenkor a büntetőeljárás törvényi szabályai szerint a kétséget nem lehet a terhelt terhére értékelni. Ugyanakkor sikertelen eljárás esetén is vizsgálható, hogy az adott ügyben megtett-e mindent az eljáró hatóság annak érdekében, hogy a fellelhető bizonyítékokat felkutassa. **Ebben a vonatkozásban a Zsanett-ügyben a Bizottság véleménye szerint nagyon súlyos kételyek merülnek fel.**

A Bizottság az ügy iratainak áttekintése alapján a következő megállapításokra jutott:

- 1. Az eljárás megismert iratai alapján nem állapítható meg olyan súlyos és egyértelmű eljárás szabálysértés, amely alapján azt lehetne állítani, hogy az egész lefolytatott eljárás törvénysértő lett volna.**
- 2. Az eljárás egészét tekintve azonban számtalan olyan elem található, amely alapjaiban kérdőjelezi meg az eljárás tisztességét.** A hatóságok egyes cselekményei és azok egymásra épülése alapján a Bizottság komoly kételyeket fogalmaz meg azt illetően, hogy a hatóságok valóban pártatlanul, a szakmai szabályok maradéktalan betartásával jártak-e el az ügyben. A visszasságokat tartalmazó elemek egyenként ugyan nem, de összességükben a Bizottság véleménye szerint olyan súlyúak, hogy az eljárás egészének hitelét megkérdőjelezzik.